

Uloga Ujedinjenih naroda u odnosima Indije i Pakistana

Pavić, Kristina

Professional thesis / Završni specijalistički

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, The Faculty of Political Science / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:114:383972>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-01**

Repository / Repozitorij:

[FPSZG repository - master's thesis of students of political science and journalism / postgraduate specialist studies / dissertations](#)

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Poslijediplomski sveučilišni specijalistički studij –
Vanjska politika i diplomacija

Kristina Pavić

ULOGA UJEDINJENIH NARODA U
ODNOSIMA INDIJE I PAKISTANA

ZAVRŠNI SPECIJALISTIČKI RAD

Zagreb, 2024.

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Poslijediplomski sveučilišni specijalistički studij –
Vanjska politika i diplomacija

ULOGA UJEDINJENIH NARODA U
ODNOSIMA INDIJE I PAKISTANA

ZAVRŠNI SPECIJALISTIČKI RAD

Mentor: prof. dr. sc. Vlatko Cvrtila

Student: Kristina Pavić

Zagreb, siječanj 2024.

Izjavljujem da sam završni specijalistički rad „Uloga Ujedinjenih naroda u odnosima Indije i Pakistana“, koji sam predala na ocjenu mentoru prof. dr. sc. Vlatku Cvrtili, napisala samostalno i da je u potpunosti riječ o mojem autorskom radu. Također, izjavljujem da dotični rad nije objavljen ni korišten u svrhe ispunjenja nastavnih obaveza na ovom ili nekom drugom učilištu, te da na temelju njega nisam stekla ECTS bodove.

Nadalje, izjavljujem da sam u radu poštivala etička pravila znanstvenog i akademskog rada, a posebno članke 16-19 Etičkoga kodeksa Sveučilišta u Zagrebu.

Kristina Pavić

Sadržaj

Popis ilustracija.....	1
Popis akronima.....	2
1. Uvod.....	1
2. Povijesni pregled sukoba Indije i Pakistana.....	3
3. Rezolucije UN-a o Kašmiru.....	15
4. Uloga UN i misija UNMOGIP	19
4.1. UNMOGIP - mandat i misija	21
4.2 Rezultati misije.....	25
5. Učinkovitost misije UNMOGIP	28
6. Zaključak.....	33
7. Popis literature	35
Sažetak	39
Abstract	40

Popis ilustracija

Popis slika

Slika 1 Geografski položaj Kašmira	4
Slika 2 Karta podjele Indije 1947.	6
Slika 3 Geografski položaj Zapadnog i Istočnog Pakistana 1971.....	10
Slika 4 Struktura UNMOGIP-a.....	23
Slika 5 Karta regije Kašmir koja prikazuje liniju kontrole (LoC) i radnu granicu (WBIC) između Indije i Pakistana.....	24
Slika 6 Proračun mirovnih operacija UN-a u milijardama USD	29
Slika 7 UNMOGIP karta razmještaja stanica i zapovjedništva	30

Popis grafikona

Grafikon 1 Razina sukoba u Kašmiru u 2019. godini.....	13
Grafikon 2 Vojni promatrači po državama sudionicama misije od veljače 2023.	20
Grafikon 3 Mjera uspješnosti: broj istraženih pritužbi (godišnje)	27
Grafikon 4 Prisutnost vojnih promatrača na liniji kontrole	28

Popis tablica

Tablica 1 Razina sukoba u 2022. između Indije i Pakistana.....	14
--	----

Popis akronima

ACFV – Alleged ceasefire violations (navodna kršenja prekida vatre)

AJK – Azad Jammu and Kashmir (Azad Kašmir) – pod upravom Pakistana

AOR – Area of responsibility (područje odgovornosti)

CFL – Cease Fire Line (Linija prekida vatre)

CMO – Chief military observer (Zapovjednik vojnih promatrača/ Glavni vojni promatrač)

HOM – Head of mission (Zapovjednik misije)

IIOJK – Indian Illegally Occupied Jammu Kashmir (Indijski nezakonito okupiran Jammu i Kašmir)

J&K – Jammu and Kashmir (Jammu i Kašmir) – pod upravom Indije

LoC – Line of Control (Linija kontrole)

PKO – Peacekeeping Operations (Mirovne operacije)

SAD – Sjedinjene Američke Države

SSSR – Savez Sovjetskih Socijalističkih Republika

UN – Ujedinjeni narodi

UNCIP – United Nations Commission for India and Pakistan (Komisija Ujedinjenih naroda za Indiju i Pakistan)

UNIPOM – United Nations India – Pakistan Observation Mission (Indijsko – Pakistanska promatračka misija Ujedinjenih naroda)

UNMOGIP – United Nations Military Observer Group in India and Pakistan (Vojni promatrači Ujedinjenih naroda za Indiju i Pakistan)

1. Uvod

Znanstvena tematika koja je obrađivana u ovom radu – uloga Ujedinjenih naroda u odnosima Indije i Pakistana – u domaćem znanstvenom djelokrugu vrlo je rijetko obrađivana. Pronalazimo tek nekolicinu autora koji obrađuju srodna područja ali ne i ovo. Nešto veći stupanj znanstvenih i stručnih radova na ovu temu pronalazimo kod zapadnih, prvenstveno američkih autora ali ni oni nisu u potpunosti bogati u produciranju radova na ovu temu, a kada i jesu, u dobrom dijelu orijentirani su na analizu svojih interesa.

Ovaj završni specijalistički rad se usredotočuje na Vojnu promatračku skupinu Ujedinjenih naroda u Indiji i Pakistanu (UNMOGIP), mirovnu misiju kojoj je Vijeće sigurnosti UN-a 1951. dalo mandat da promatra i prati sporazum o prekidu vatre između Indije i Pakistana. UNMOGIP je zamijenio Komisiju Ujedinjenih naroda za Indiju i Pakistan (UNCIP), prvobitno osnovanu u siječnju 1948. za istraživanje i posredovanje u sporu između dviju zemalja.

Ciljevi istraživanja ovog završnog specijalističkog radu su; ispitati glavna ključna pitanja sukoba između Indije i Pakistana, istaknuti status Jammu i Kašmira prije 1947. godine, utvrditi utjecaj sukoba između Indije i Pakistana na njihove bilateralne odnose, istaknuti glavne ratove koje su Indija i Pakistan vodili za regiju Kašmir, istaknuti glavne ugovore i dijalog između dviju zemalja, utvrditi ulogu UN-a u sukobu za regiju Kašmir i koliko učinkovito UNMOGIP-a kroz provedbu mandata doprinosi rješenju sukoba, ocijeniti operativna postignuća i ograničenja UNMOGIP-a. Osnovni cilj ovog rada bit će dokazati i obraniti tezu kako prisutnost vojnih promatrača UNMOGIP-a u području Kašmira i njihov rad kroz promatranja događaja koji se prvenstveno odnose na poštivanje prekida vatre od 17. prosinca 1971. i izvješćivanje glavnog tajnika UN-a doprinosi održavanju mira diljem linije kontrole.

Temeljem navedenoga vidljivo je kako postoji potreba da se postavi specifično istraživačko pitanje kojim se želi ta povezanost pobliže opisati i potvrditi. Ono glasi: U kojoj mjeri je UN pridonio smirivanju sukoba u regiji Kašmir između Indije i Pakistana?

Svrha ove studije je analizirati ulogu i mandat UNMOGIP-a za održavanje mira. UNMOGIP je dobio zadatak osigurati mir i spriječiti kršenja linije prekida vatre. Mehanizam UNMOGIP-a je dio mirovnih operacija UN-a. Postoji potreba za kritičku analizu uloge UNMOGIP-a u poštivanju i izvješćivanju o kršenju prekida vatre. Istraživanjem analizirati djelokrug rada

UNMOGIP-a. Nalazi ovog istraživačkog rada temeljit će se na kritičkom pregledu postojeće literature o UNMOGIP-u, Rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a o Jammu i Kašmiru. Ova kritička analiza omogućit će dublje i kritičko razumijevanje prirode, uloge i mandata UNMOGIP-a u duhu Vijeća sigurnosti UN-a. Ova studija može biti korisna za analizu uloge UNMOGIP-a u održavanju mira diljem linije kontrole u budućnosti.

Za potrebe ovog istraživanja bit će korišten linearni model dizajna istraživanja koji uključuje teorijsku specifikaciju i formuliranje istraživačkog pitanja, specifikaciju podataka i njihovu objavu. Za potrebe ovog istraživanja bit će korištena metoda analize i sinteze znanstvenih, akademskih i stručnih članaka. Metodologija rada je analitičko istraživanje literature koja obuhvaća knjige, članke, osvrte i službena izvješća dostupna na hrvatskom i engleskom jeziku za bolje razumijevanje misije UNMOGIP.

Sam rad strukturiran je kroz tri dijela. U prvom dijelu rada opisan je povijesni pregled sukoba Indije i Pakistana s posebnim naglaskom na regiju Kašmir te uzroci i tijek indijsko – pakistanskih ratova. U središnjem dijelu rada dan je osvrt na Rezolucije UN-a o Kašmiru. Iz navedenog čitatelj će jasno moći ocijeniti koliko je regija Kašmir od interesa za Indiju i Pakistan i koliko je kompleksan sam sukob. Zatim se obrađuje uloga UN-a kroz misiju UNMOGIP. Objašnjen je mandat misije, struktura misije i način djelovanja te se objašnjava koje operativne zadatke provodi. U završnom dijelu rada dati će se osvrt na učinkovitost misije UNMOGIP. UNMOGIP-ov zadatak je izvješćivati o svakom kršenju prekida vatre diljem linije kontrole. Mehanizam UNMOGIP-a je dio mirovnih operacija UN-a. Postoji potreba za kritičkom analizom uloge UNMOGIP-a u poštivanju i izvješćivanju o kršenju prekida vatre. Istraživački rad će analizirati prirodu i djelokrug rada UNMOGIP-a. Nalazi ovog završnog specijalističkog rada temeljit će se na kritičkom pregledu postojeće literature o UNMOGIP-u, Rezoluciji Vijeća sigurnosti UN-a o Jammu i Kašmiru. Ova kritička analiza omogućit će dublje i kritičko razumijevanje prirode, uloge i mandata UNMOGIP-a u duhu Vijeća sigurnosti UN-a.

2. Povijesni pregled sukoba Indije i Pakistana

Taraknath Das u članku *The Kashmir Issue and the United Nations* navodi da mir u svijetu u velikoj mjeri ovisi o suradnji između Sjedinjenih Američkih Država i demokratskih sila Azije. Otkad je Indija postala suverena, preuzela je vodstvo naroda Azije boreći se za pravo na slobodu i neovisnost. Iako se općenito pretpostavljalo da će Indija ostati neutralna u rivalstvu između blokova moći, premijer Jawaharlal Nehru je jasno dao do znanja da pozicija Indije nije izolacionistička i da će uvijek podržavati slobodu i suprotstavljati se tiraniji. U ovoj rastućoj suradnji između Indije i slobodnog svijeta, Kašmirsko pitanje u sebi sadrži ozbiljne prijetnje. Nastavak sukoba između Pakistana i Indije oko Kašmira, rezultirati će daljnjim oslabljivanjem Indije i Pakistana, a već ima i potencijala da preraste u ozbiljnu prijetnju svjetskom miru (Das, 1950).

Kašmir (Kashmir), povijesno-geografska regija u Aziji, s ukupnom površinom od oko 222 236 km². Graniči s Kinom na sjeveroistoku, indijskim državama Himachal Pradesh i Punjab na jugu, Pakistanom na zapadu i Afganistanom prema sjeverozapadu. Sjevernim i zapadnim dijelovima upravlja Pakistan (autonomni teritoriji Azad Kashmir i Gilgit-Baltistan) i sastoje se od tri područja: Azad Kašmir, Gilgit i Baltistan. Pod upravom Indije (savezna država Jammu i Kashmir) su južni i jugoistočni dijelovi, Jammu i Kašmir i Ladakh (Britannica, 2024).

Indijska savezna država Jammu i Kašmir obuhvaća 101 387 km² s 12 541 302 stanovnika (prema popisu iz 2011), a pakistanski dio Kašmira 85 793 km² s 5,8 milijuna stanovnika, dok je dio kašmirskoga teritorija (Aksai Chin) pod kontrolom NR Kine. Glavni grad indijskoga dijela je Srinagar (ljetna rezidencija) i Jammu (zimski rezidencija), a pakistanskoga Muzaffarabad (Hrvatska enciklopedija, 2023). Geografski položaj Kašmira ima ogroman strateški značaj za obranu Indije (Das, 1950). Geografski položaj Kašmira prikazan je na slici 1.

Slika 1 Geografski položaj Kašmira¹

Područje Kašmira pretežno je planinsko, s dubokim, uskim dolinama i visokim, neplodnim visoravnima. Regijom dominiraju planinski lanci Himalaje, Karakoruma, Ladaka i Pir Panjala. Između njih se nalazi 135 km duga i 30 do 40 km široka dolina rijeke Jhelum (tzv. Kašmirska dolina), populacijsko i gospodarsko središte Kašmira (Hrvatska enciklopedija, 2023). Relativno niske ravnice Jammu i Poonch (Poonch) na jugozapadu odvojene su šumom obraslim himalajskim podnožjima i planinskim lancem Pir Panjal. Dalje prema sjeveroistoku nalazi se visoka, planinska visoravan Ladakh, koja je presječena neravnom dolinom rijeke Ind koja teče prema sjeverozapadu (Britannica, 2024).

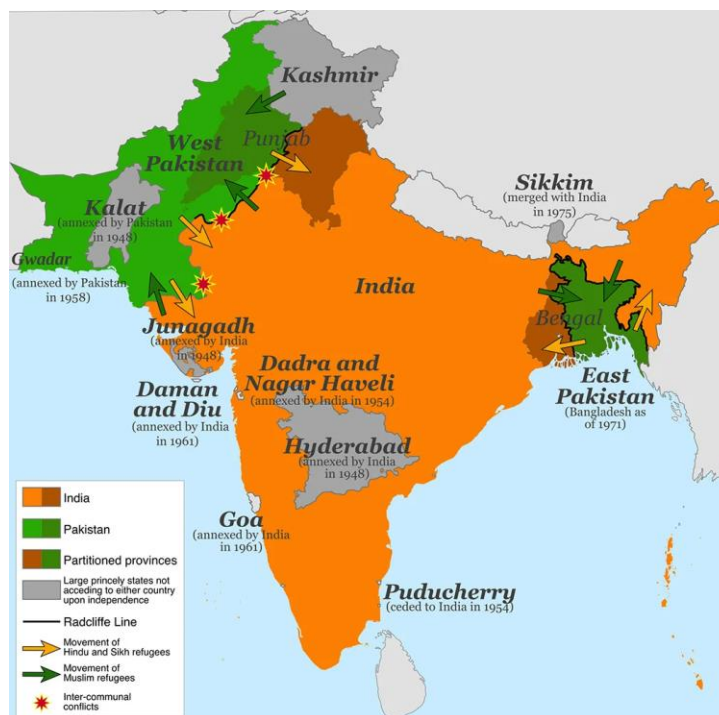
Stanovnici u području Jammu su muslimani na zapadu i hinduisti na istoku i govore hindi, pandžabi i dogri. Stanovnici Kašmirske doline i pakistanskog dijela većinom su muslimani i

¹ United States Library of Congress's, digital ID g7653j.ct000803; preuzeto sa <https://www.loc.gov/resource/g7653j.ct000803/>

govore urdu i kašmirski. Rijetko naseljena regija Ladakh dom je tibetanskih naroda koji prakticiraju budizam i govore balti i ladakhi (Britannica, 2024). Bave se uglavnom uzgojem riže, povrća i voća (dud), a u planinama stočarstvom (ovce, koze). Industrija je uglavnom nerazvijena, a stanovništvo se bavi preradom drveća (pilane). Regija je poznata po proizvodnji šalova, sagova, vunelih (kašmir) i svilenih tkanina te filigranske robe (Hrvatska enciklopedija, 2023).

Najstarije vijesti o kašmirskoj povijesti donosi kašmirski povjesničar Kalhaṇa (XII. st.) u epu Rājataranṅiṇī (Rijeka kraljeva). Prema legendi, ime je dobio po mudracu Kashyapi, koji je isušio jezero što je prekrivalo dolinu. U III. st. pr. Kr. Kašmir je osvojila indijska dinastija Maurya. Za njezina najznačajnijega vladara Ašoke budizam je u Kašmiru postao dominantna religija. Njega je tek u IX. st. u potpunosti potisnuo hinduizam. Pod vlašću indijskih vladara Kašmir je ostao sve do 1346. kada su njime zavladao muslimanski vladari. Godine 1586. osvojio ga je veliki mogul Akbar. Od 1756. do 1819. bio je pod vlašću Afganaca, potom ga je zauzeo vladar Pandžaba Ranjit Singh. On je malenu kneževinu Jammu predao Gulab Singhu, koji je, nakon prvoga rata Britanaca protiv Sikha, dobio od Britanaca 1846. cijeli Kašmir uz uvjet da prizna britanski suverenitet. Njegovi su potomci vladali područjem sve do sredine XX. st. Tijekom geopolitičke podjele Indijskog potkontinenta u kolovozu 1947., u Kašmiru su se sukobile snage kašmirskoga maharadže Hari Singha i pobunjeničke muslimanske skupine, sklone sjedinjenju s Pakistanom (početkom 1940-ih Kašmir je imao oko četiri milijuna stanovnika, od toga oko 77% muslimana). Hari Singh prihvatio je indijsku vojnu pomoć te je Kašmir 26. listopada 1947. priključio Indijskoj Uniji (Hrvatska enciklopedija, 2023). Dana 3. lipnja 1947. britanska je vlada objavila svoj plan za podjelu Indije, proglašavajući da će s prijenosom vlasti s krune na dva buduća dominiona² vlast krune nad indijskim državama prestati postojati. Zakonom o neovisnosti Indije, od 15. kolovoza 1947., Indija i Pakistan su postali dominioni unutar Britanskog Commonwealtha (vidjeti sliku 2).

² Dominion je nekadašnji naziv za određene dijelove Britanske zajednice naroda (Commonwealth) koji su imali određen stupanj samouprave (parlament i njemu odgovorna vlada). Dominionu su postupno dobivali pravo vođenja vanjskih poslova, a nakon I. svjetskog rata stekli su praktično punu vanjskopolitičku autonomiju i puni međunarodnopravni subjektivitet, iako su i dalje ostali u sklopu Commonwealtha i za vladara imali britanskog kralja. Bili su samostalni članovi međunarodnih organizacija (npr. Lige naroda) i sklapali ugovore s ostalim subjektima međunarodnoga prava. Nakon II. svjetskog rata naziv dominion izlazi iz uporabe (*Hrvatska enciklopedija*).

Slika 2 Karta podjele Indije 1947.³

Istim je Zakonom bilo predviđeno da se kneževske države Indije, koje nisu uživale suverenitet prava, oslobode vrhovništva njegova veličanstva uz obvezu pridržavanja svih sporazuma koji se odnose na carinu, tranzit i veze, poštu i telegraf i druge slične poslove. Ali u jednoj od najava kabineta iz 1946. bilo je navedeno da kada prestane vrhovna vlast ili suverenitet⁴, Indijske države mogle bi naslijediti ili tražiti neki drugi oblik vlasti. Vlada Kašmira, na čelu s Maharadžom, je bila neodlučna u vezi s pristupanjem jednom od dominiona. U ime države Kašmir, Mahardža je poslao telegrame Indiji i Pakistanu, tražeći od njih da sklope Sporazum o mirovanju koji je sadržavao odredbe prema kojem određene službe u državi Jammu i Kašmir, kao što su pošta, telegraf i željeznica, koje su prije 15. kolovoza 1947., bile pod upravom Indije, od sada su trebale biti pod upravom Pakistana, jer su te službe administrativno bile pod upravom Pakistana. Između 15. kolovoza i kraja listopada 1947., Pakistan je, u svojoj odlučnosti da prisili prisvajanje Kašmira, upotrijebio svaki oblik pritiska, uključujući i blokadu, na vlast Jammua i Kašmira. Opskrba osnovnim namirnicama, koje su u Kašmir stizale preko Pakistana, bila je prekinuta i time je vršen pritisak od strane Pakistana. U listopadu 1947. Muslimani s granica Kašmira i

³ JSTOR, preuzeto sa: https://daily.jstor.org/wp-content/uploads/2022/08/kolkata_and_partition_between_remembering_and_forgetting_4_1050.jpg

⁴ Sizerenstvo je naziv za odnos u kojem neki vladar ili država imaju pravo od drugog vladara, naroda ili država tražiti danak, odnosno u većoj ili manjoj mjeri upravljati njihovim vanjskim poslovima (*Hrvatska enciklopedija*).

sjeverozapadne pogranične provincije Pakistana su izvršili invaziju na Kašmir. Ovi napadači, vođeni idejom panislamizma⁵, bili su opremljeni oružjem i streljivom iz Pakistana, koje je bilo osigurano od strane pakistanskih dužnosnika i državljana ali i dijela lokalnog muslimanskog stanovništva Kašmira. Nažalost, ova invazija je obilježena krvavim pljačkama, razaranjem, silovanjem i otmicama žena i djece, te masakrom nad civilnim stanovništvom, osobito Hindusa, koji su pokušali obraniti svoje ognjište i dom (Das, 1950). Ovaj sukob nazivamo prvi indijsko-pakistanski rat (1947.-1949.), a rezultirao je podjelom većega dijela Kašmira tzv. linijom kontrole. Godine 1948. Vijeće sigurnosti UN-a rezolucijom je pozvalo na održavanje referenduma, kao rješenje za kašmirski problem (Hrvatska enciklopedija, 2023).

U vrijeme invazije iz 1947, u Kašmiru su djelovale tri različite političke opcije; maharadža i konzervativni elementi koji su željeli nastaviti autokratsku vladavinu i autonomno postojanje države, panislamistička skupina unutar države koja je željela odvajanje Kašmira od Indije i njegove ujedinjenje s Pakistanom i stranka Nacionalne konferencije koja je u suradnji s Indijom radila na ostanku Kašmira unutar Indije (Das, 1950).

Indija je 01. siječnja 1948. službeno optužila Pakistan za suučesništvo u plemenskoj invaziji na Kašmir (iz listopada 1947.) i ponovno zatražila od Vijeća sigurnosti da pozove Pakistan da odustane od svake takve aktivnosti u budućnosti. Pakistan je odlučno odbacio ovu optužbu i dva tjedna kasnije odgovorio optužujući Indiju da je od podjele potkontinenta usmjerena na uništenje države Pakistan. Od tada je problem Kašmira predmet iscrpnog proučavanja, istraga i posredovanja Ujedinjenih naroda, čija je uloga u sporu imala pet različitih faza: (1.) izravna intervencija Vijeća sigurnosti tijekom prvih šest mjeseci 1948., (2.) prijedlog donošenja sporazuma od strane Komisije UN-a za Indiju i Pakistan od srpnja 1948. do prosinca 1949., (3.) neformalno posredovanje generala A. G. L. McNaughton (predsjednika Vijeća sigurnosti) krajem 1949, (4.) prijedlozi Sir Owena Dixona, australskog pravника i diplomata, u svojstvu predstavnika UN-a za Indiju i Pakistan, od travnja do rujna 1950. i (5.) naponi dr. Franka Grahama, od travnja 1951. do ožujka 1953., da osigura pristanak stranaka na program demilitarizacije, koji je bio preduvjet za obostrano prihvaćenje plebiscita⁶. Ipak, svi ovi napori

⁵ Panislamizam je izraz ideje o religijsko-političkom zajedništvu muslimana, koje se, prema naučavanju *Kurana* o islamskoj zajednici, osniva na jedinstvu religije i državnog uređenja (Hrvatska enciklopedija).

⁶ Plebiscit je oblik neposredne demokracije u kojem se građani organizirano izjašnjavaju o pitanju koje im je postavljeno (Hrvatska enciklopedija).

nisu uspjeli riješiti pitanje Kašmira, glavne barijere do istinskog zbližavanja Indije i Pakistana (Brecher, 1953).

Početkom 1950-ih Kina je zauzela teško pristupačan i uglavnom nenaseljeni dio Kašmira (područje Aksai Chin). Indija je 1957. anektirala osvojeni dio Kašmira i stvorila saveznu državu Jammu i Kašmir. U njoj se nastavio otpor muslimanskih separatističkih skupina (podupiranih iz Pakistana). Pakistan je svoj dio Kašmira upravno podijelio na autonomni Azad Kašmir te na Sjeverno područje (od 2009. Gilgit-Baltistan), pod izravnom upravom središnje vlasti. Godine 1963. na kašmirskom je teritoriju sporazumno određena kinesko-pakistanska granica. (Hrvatska enciklopedija, 2023).

Poraz indijske vojske od Kine tijekom kinesko-indijskog graničnog sukoba 1962., Pakistan je vidio kao priliku za povratak teritorija. Ova vojna računica pakistanskog predsjednika feldmaršala Ayub Khana se činila izvedivom zbog ozbiljnih poremećaja u Kašmiru, posebno između 1962. i 1964., kada je jačao otpor muslimanskog stanovništva prema indijskoj kontroli i zbog stanja u indijskoj vojsci, koja je bila demoralizirana. Nekoliko graničnih okršaja iz travnja 1965. na području Rann of Kutch (veliko područje slanih močvara koje se proteže granicom između Indije i Pakistana) eskaliralo je u pravi rat; drugi indijsko – pakistanski rat, koji je završen 30. lipnja 1965., zahvaljujući britanskoj intervenciji i formiranju, pod okriljem UN-a, arbitražnog suda (14. prosinca 1965.) koji će tri godine kasnije dosuditi oko 350 kvadratnih milja zemlje Pakistanu. Relativno slab indijski odgovor i izvedba u bitci kod Rann of Kutch potaknuli su pakistansku vojsku da riješi Kašmirsko pitanje na bojnopolju. Tajna gerilska operacija u Kašmiru pod okupacijom Indije, pokrenuta 26. svibnja 1965. i kodnog naziva Operacija Gibraltar, eskalirala je u bitku punih razmjera duž CFL-a 15. kolovoza 1965., ali su indijske snage prevagnule. Pakistanska vojska izvela je protunapad na indijsku vojsku krajem kolovoza 1965. u blizini Tithwala, Uri, Bedore i Pooncha, nakon čega je uslijedio indijski prodor u Azad Kašmir i okupacija niza pakistanskih planinskih položaja u blizini područja Kargila, uključujući prolaz Haji Pir. Međutim, prema drugoj polovici rujna, bitka, posebno tenkovska bitka kod Sialkote, je zaostajala u napredovanju. UN je 4. rujna 1965. pozvao na prekid vatre i zatražio vlade Indije i Pakistana da surađuju u zadatku nadgledanja poštivanja prekida vatre. Početkom rujna 1965., Glavni tajnik UN-a posjetio je potkontinent i pisao Vijeću UN-a o poteškoćama u postizanju mirnog sporazuma između Indije i Pakistana zbog njihovog inzistiranja na obostrano neprihvatljivim uvjetima. Dana 20. rujna 1965., nakon što su se neprijateljstva proširila na međunarodne granice između Indije i Zapadnog Pakistana, Vijeće sigurnosti je zatražilo prekid

vatre. Povećali su broj članova UNMOGIP-a i uspostavili privremeni administrativni dodatak ovom tijelu, Indijsko – Pakistansku promatračku misiju Ujedinjenih naroda (UNIPOM⁷), kako bi osigurala nadzor prekida vatre i povlačenje snaga obiju zemalja iz Rann of Kutch u Kašmir. Rezolucije o prekidu vatre nastavile su kršiti obje zaraćene strane, a Vijeće sigurnosti sastalo se nekoliko puta od kraja rujna do početka studenog 1965. Posebni izaslanik UN-a sastao se s predstavnicima Indije i Pakistana, a 26.12.1965. postignut je prekid vatre. Nakon sastanka u Taškentu pod okriljem SAD-a i SSSR-a 4. siječnja 1966., Indija i Pakistan pristali su povući svo naoružano osoblje do 25. veljače na položaje koji su postojali prije rata. Indija i Pakistan povukli su svoje trupe 26. veljače 1965. UNIPOM je raspušten 22. ožujka 1965. (Sil, 2009). Prekidom vatre kašmirsko pitanje i dalje je ostalo neriješeno, a Pakistan, iako je pretrpio veće gubitke, nikada nije priznao vojni ni diplomatski poraz, što će rezultirati s još dva rata (Šabanić, 2016).

Konferenciju u Taškentu pratila su politička previranja u Pakistanu. Neuspjeh u ratu 1965. diskreditirao je predsjednika Khana, koji je odstupio i zamijenio ga je načelnik stožera pakistanske vojske, general Yahya Kan. U međuvremenu je demokratski pokret zahvatio i zapadni i istočni dio države Pakistan. Raspadom Britanske Indije te stjecanjem neovisnosti 1947., Pakistan se dijelio na istočni i zapadni (vidjeti sliku 3). Bhutto je osnovao Pakistansku narodnu stranku 1967. u sredini poslijeratnog ekonomskog debakla, dodatno pogoršanog nasilnim studentskim neredima. Prvi demokratski izbori u Pakistanu održani su u listopadu 1970., a rezultirali su potpunom pobjedom političke stranke muslimana koji govore bengalski jezik osnovane u Istočnom Pakistanu, čime je uništena dominacija Pakistanske narodne stranke. Izbori su pružili i priliku za bengalske muslimane iz Istočnog Pakistana kako bi nametnuli svoj dugogodišnji zahtjev za regionalnom autonomijom. Naknadni pregovori o podjeli vlasti između Istočnog i Zapadnog Pakistana zapali su u slijepu ulicu, Yahyina vlada rasporedila je ogromnu vojnu silu protiv Istoka. Dana 1. ožujka 1971., izbili su etnički nemiri i mnogi muslimani koji govore hindi su ubijeni. Od 25. ožujka 1971. i tijekom sljedećih mjeseci oko deset milijuna bengalskih muslimanskih izbjeglica pobjeglo je u Indiju. Ovaj veliki priljev stanovništva postao je prijetnja sigurnosti Indije, a otuda i indijska intervencija u teškom položaju Istočnog Pakistana. Indija je uvidjela priliku u pomaganju Istočnom Pakistanu da ga odvoji od Zapadnog

⁷ UNIPOM je osnovan u rujnu 1965. kako bi nadzirao prekid vatre duž indijsko-pakistanske granice (osim u državi Jammu i Kašmir) i povlačenje cjelokupnog naoružanog osoblja na položaje koje je držalo prije 5. kolovoza 1965. Nakon povlačenja indijskih i pakistanskih trupa, UNIPOM je ukinut u ožujku 1966.

Pakistana i tako demonstrira slabost Pakistana i islama kao države, jer ako veze islama nisu mogle osigurati nacionalnu integraciju, kako bi onda Pakistan imao pravo na većinsku muslimansku državu Kašmir. Indija je potpisala Ugovor o miru, suradnji i prijateljstvu s SSSR-om 9. kolovoza 1971. Sa zajamčenom sovjetskom potporom unutar i izvan UN-a, Indija je konačno objavila rat 3. prosinca 1971. Treći indijsko - pakistanski rat, rezultirao je još jednim porazom pakistanske vojske te stvaranjem nove države, Bangladeša. Rat je uključivao i dvije velesile; SAD je poslao golemu pomorsku potporu Pakistanu u Arapskom moru na zapadu i u Bengalskom zaljevu na istoku. Shodno tome, Sovjetski Savez je poslao šest bojnih brodova u Indijski ocean. Neko se vrijeme činilo da će se dva hladnoratovska suparnika sukobiti u posredničkom ratu. Ali kriza je završila bezuvjetnom predajom pakistanskih snaga indijskoj vojsci u Dhaki 16. prosinca 1971. Simla sporazum između Indije i Pakistana (od 28. lipnja do 2. srpnja 1972.) rezultiralo je oslobađanjem 93.000 pakistanskih vojnika koje je Indija držala kao ratne zarobljenike, nastavkom diplomatskih odnosa dviju zemalja, te ponavljanjem njihovih predanosti odustajanju uporabe sile u rješavanju kašmirskog spora. Također su se složili preimenovati CFL (linija prekida vatre) iz 1948. u LoC (linija kontrole). Pakistan je izgubio svoju istočnu polovicu u korist nove nacionalne države Bangladeša dana 16. prosinca 1971. (Sil, 2009).

Slika 3 Geografski položaj Zapadnog i Istočnog Pakistana 1971⁸

⁸ Preuzeto sa: <https://uca.edu/politicalscience/home/research-projects/dadm-project/asiapacific-region/pakistanbangladesh-1947-1971/>

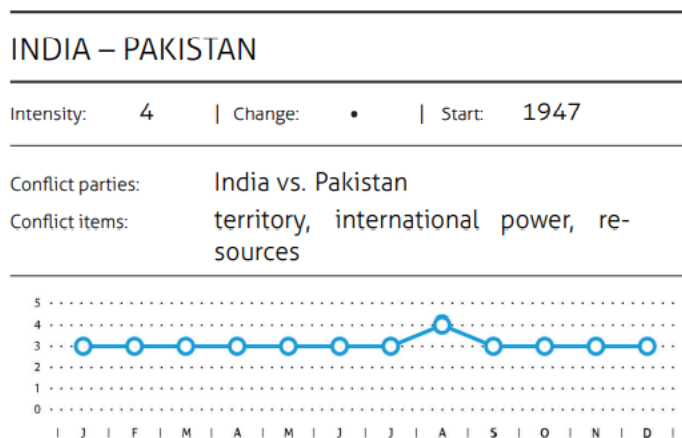
Uslijedilo je Pakistansko priznanje Bangladeša 22. veljače 1974. te njihov izraz žaljenja za počinjenim zločinima. Nakon indijsko - pakistanskih ratova 1965. i 1971.-72. kašmirska linija kontrole dijelom je promijenjena te uspostavljena (17.12.1972.) kao privremena granica (duga oko 750 km). Sporna je na sjeveroistočnome planinskom dijelu, gdje su 1984. obnovljeni indijsko-pakistanski sukobi (oko ledenjaka Siachen i dr.) (Hrvatska enciklopedija, 2023).

Indijsko - pakistanski odnosi dodatno su se pogoršali tijekom ljeta 1999. godine. Kašmirske militantne snage koje podržava Pakistan (Hizbul Mu-jahideen) prešle su LoC i zauzele teritorije na indijskoj strani linije. Pakistanske snage prerusene u lokalne mudžahedine su nastojale zauzeti autocestu Srinagar-Leh kod Kargile i obustaviti sav promet i time izmijeniti LoC. Najvjerojatnije se Pakistan osjetio ohrabren svojim nuklearnim oružjem da pokrene pitanje Kašmira. General Pervez Musharraf iz Pakistana je prijetio da će Indiji dati nezaboravnu lekciju, a načelnik indijske vojske general Malik upozorio je da će Indija uzvratiti. Sukob u Kargilu trajao je od 6. lipnja 1999., kada je Indija pokrenula svoju operaciju Vijaya, do kraja srpnja, kada je 464 militanata, 725 pakistanskih regularnih vojnika i 474 indijskih vojnika ubijeno, a nekoliko tisuća je ranjeno na svakoj strani. Pakistanski infiltratori počeli su se povlačiti iz Kargila 11. srpnja i Indija je ponovno zauzela ključne vrhove kod Batalika. Pakistanski premijer Nawaz Sharif predložio je 12. srpnja razgovore s indijskim premijerom Atalom Beharijem Vajpayeejem. Tijekom cijelog sukoba u Kargilu, američka vlada ostala je nepokolebljivo kritična prema provokacijama Pakistana (Sil, 2009). Odlučan stav predsjednika Billa Clintona pomogao je uvjeriti pakistanskog premijera Nawaz Sharifa da povuče pakistanske snage iz Kargila. Pakistan je pokušao uvući SAD u sukob i time riješiti slučaj Kašmira, a i osigurati kontrolu nad komunikacijom između kargilske regije i Indije (jedina cesta koja spaja Srinagar s Kargilom). Za Indiju je sukob predstavljao granični rat u kojem nisu dozvolili Pakistanu da preuzme dio njihovog teritorija (Gates, 2018). Sukob je predstavljao opasnost jer je mogao eskalirati u potpuni rat između dvije nuklearno naoružane zemlje. Dok je bio na dužnosti, Zulfikar Ali Bhutto je započeo pakistanski program nuklearnog oružja. Nakon što ga je 1977. svrgnuo general Zia ul-Haq, program nuklearnog oružja pao je pod izravnu kontrolu vojske. Nuklearno oružje se smatralo načinom suprotstavljanja većoj indijskoj vojsci (usklađivanjem s indijskim nuklearnim programom) (Cohen, 2004). Kargilski rat istaknuo je i potrebu za nastavkom dijaloga i diplomacije za rješavanje pitanja Kašmira. Također, naglasio je opasnost od eskalacije lokaliziranih sukoba u regiji u ratove velikih razmjera, posebice u slučaju sukoba nuklearnih sila. Od završetka Kargilskog rata, obje su zemlje poduzele različite pokušaje poboljšanja odnosa, no

pitanje Kašmira i dalje ostaje neriješeno, a napetosti između sukobljenih strana i dalje su aktualne.

Tijekom 1990-ih i početkom 2000-ih u indijskoj se državi Jammu i Kašmir za odcjepljenje borilo oko 3000 do 5000 gerilaca iz više islamskih vojno-političkih organizacija. U sukobima indijskih snaga s pakistanskom vojskom te s gerilskim skupinama u razdoblju između 1989. do 1996. poginulo je više od 20 000 vojnika i civila. Borbe indijskih i pakistanskih snaga duž linije kontrole obnovljene su 1999., a vojne su se napetosti povremeno javljale i početkom 2000-ih (Hrvatska enciklopedija, 2023). Do danas se nastavila nasilna kriza oko statusa regije Kašmir, međunarodne i regionalne moći i distribucije vode između Indije i Pakistana. Vojni promatrači UN-a (UNMOGIP) su i dalje prisutni duž LoC, gdje je sukob koncentriran između teritorija Jammua i Kašmira (J&K) pod upravom Indije te Azad Jammua i Kašmira pod upravom Pakistana. Tijekom 2019. indijska i pakistanska vojska često su se sukobljavale duž LoC. Na primjer, 1. travnja 2019. tri pakistanska vojnika su ubijena i jedan ranjen kada je indijska vojska navodno uzvratila na prethodno granatiranje pakistanskih trupa u nekoliko okruga duž granične linije kontrole. Bilo je još oko 20 ozlijeđenih osoba, uključujući šest indijskih vojnika i četiri pripadnika granične sigurnosti. Tri dana kasnije ozlijeđeno je šest civila u Okrug Haveli i Poonch, AJK, pod pakistanskom upravom, nakon što su indijske trupe izvršile granatiranje s druge strane LoC-a. Pakistanska vojska je uzvratila vatru i to je rezultiralo sa pet poginulih indijskih vojnika, a nekoliko ih je ranjeno. Sukob se dodatno zaoštrio 5. kolovoza 2019. (vidjeti grafikon 1), kada je Indijska vlada službeno opozvala članak 370. i 35A indijskog ustava, koji je dopuštao indijskoj administraciji J&K poseban poluautonomni status unutar Indijske Unije. U nastavku je indijska vlada rasporedila desetke tisuća dodatnih vojnika u sporno područje Kašmira. U isto vrijeme iselilo je oko 20.000 civila iz područja u blizini LoC. Dana 14., 21. i 28. rujna 2019. indijska i pakistanska vojska granatirale su 40 do 50 sela na potezu od 50 km duž LoC-a, koristeći malo oružje i teško naoružanje poput minobacača. Tisuće Pakistanaca prosvjedovale su protiv odluke indijske vlade u gradovima diljem Pakistana. Pakistanska je vlada u kolovozu 2019. obustavila trgovinu s Indijom i otkazala zadnju preostalu liniju javnog prijevoza između Lahorea, u Pakistanu i New Delhija, u Indiji. U rujnu 2019., tijekom 74. zasjedanja Generalne skupštine UN-a, pakistanski premijer Imran Khan pozvao je međunarodnu zajednicu da intervenira u J&K pod indijskom upravom, osuđujući opoziv članka 370 te uvedeni policijski sat i gašenje svih komunikacijskih usluga. Međunarodna zajednica uglavnom je

zadržala svoj stav o bilateralnom rješenju, a američke i kineske vlade više puta su ponudile dvjema vladama potporu za posredovanje u sukobu (HIK, 2019).

Grafikon 1 Razina sukoba u Kašmiru u 2019. godini⁹

Grafikon 1 prema podacima HIK objavljenima u Conflict Barometer No. 28 iz 2019. prikazuje intenzitet sukoba između Indije i Pakistana u 2019. Temeljem podataka iz grafikona zaključujemo da se sukob između Indije i Pakistana karakterizira kao ograničeni rat¹⁰ sa intenzitetom sukoba visokog intenziteta (intenzitet sukoba 4 od 5, pri čemu 1 označava spor niskog intenziteta, a 5 krizu visokog intenziteta/rat) i sukob je bez tendencije promjene u odnosu na prethodne godine.

Kršnja sporazuma o prekidu vatre iz 2003. i sukobi duž linije između indijskih i pakistanskih vojnika znatno su smanjeni u 2021. godini. Nakon 7000 prijavljenih kršenja prekida vatre u 2020., manje od 600 ih je prijavljeno u 2021. Većina prekograničnih pucnjava između pakistanske i indijske vojske dogodila se u prva dva mjeseca 2021. godine, pri čemu su ubijena najmanje tri indijska vojnika i ranjeno osam civila. Vojne snage obiju zemalja koriste malo kalibarsko kao i teško oružje poput minobacača. Dana 24. veljače 2021., Indija i Pakistan složili su se da novi sporazum o prekidu vatre duž LoC stupa na snagu u ponoć. Sporazumu su prethodili razgovori u siječnju 2021. u kojima su posredovali Ujedinjeni Arapski Emirati. Dana 26. ožujka 2021., indijska i pakistanska vojska održale su sastanak na prijelazu Poonch-Rawlakot kako bi raspravljale o mehanizmima provedbe sporazuma. Nakon sporazuma iz veljače 2021. do kraja godine, u J&K je zabilježeno samo nekoliko incidenata vezanih uz kršenje sporazuma na

⁹ HIK, Conflict barometer 2019

¹⁰ oružani sukob između dviju ili više država koji je prostorno ograničen

granici kontrole. Kao primjer stabilizacije diplomatskih odnosa navesti ćemo da su od 23. do 24. ožujka 2021., održani sastanci između pakistanskih i indijskih povjerenika za pitanja rijeke Ind, isti su se složili da će nastaviti nastojati riješiti pitanje vode Inda i provesti inspeksijske obilaskе, zadnji sastanci su bili održani 2018. Pakistanski predstavnik ponovno je naglasio protivljenje indijskim hidroelektranama. Međutim, diplomatske napetosti između dviju zemalja ostale su visoke s obzirom na međusobne optužbe država koje sponzoriraju terorizam i situaciju u J&K. Na primjer, 30. ožujka 2021. Pakistan je odgodio odluku o uvozu pamuka i šećera iz Indije sve dok Indija nije razmotrila opoziv posebnog statusa J&K-a iz 2019. U nekoliko prilika tijekom cijele godine, indijski i pakistanski diplomati napali su jedni druge verbalno na sastancima UN-a. Na primjer, 4. srpnja 2021. pakistanski savjetnik za nacionalnu sigurnost optužio je Indiju za sponzoriranje terorizma protiv Pakistana referirajući se na bombardiranje Pakistana 23. lipnja 2021. Nadalje, 12. kolovoza 2021. pakistanski ministar vanjskih poslova optužio je afganistanske i indijske obavještajne službe da su planirali još jedan napad na autobus koji je prevozio kineske inženjere koji su radili na projektu hidroelektrana na rijeci Ind (HIK, 2021).

ASIA AND OCEANIA

Name of conflict ¹	Conflict parties ²	Conflict items	Start	Change ³	Int. ⁴
India – Pakistan ^o	India vs. Pakistan	territory, international power, resources	1947	↘	2

Tablica 1 Razina sukoba u 2022. između Indije i Pakistana¹¹

U tablici 1 prema podacima HIK objavljenima u Conflict Barometer No. 31 iz 2022 u sukobu između Indije i Pakistana koji datira iz 1947. u 2022. u odnosu na 2021. smanjena je razina sukoba te je sukob okarakteriziran kao nenasilna kriza, a navedeno je izravna posljedica sporazuma Indije i Pakistana o prekidu vatre duž LoC iz veljače 2021.

¹¹ HIK (2022)

3. Rezolucije UN-a o Kašmiru

Spor oko Jammua i Kašmira jedan je od najduže neriješenih sporova na dnevnom redu Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda. Od 1948. godine Vijeće sigurnosti UN-a bavilo se sporom oko Jammua i Kašmira pod točkom dnevnog reda “Indijsko-pakistansko pitanje” i donijelo je više od desetak rezolucija (MoFA, 2024).

Temeljem članka 35 Povelje UN-a¹² 01. siječnja 1948. Indija se obratila Vijeću sigurnosti UN-a optužujući Pakistan za pomoć pripadnicima plemena. Vlada Pakistana je u svom odgovoru odbacila sve optužbe za pomaganje plemena i optužila Indiju za nasilno osiguranje pristupanja države i blokiranje sporazuma koji su sklopljeni pod diobom. Pakistan je stoga podnio optužbe da pristupanje nije bilo u skladu sa zakonom. Vijeće sigurnosti 17. siječnja 1948. donijelo je svoju prvu rezoluciju (38) o Kašmiru, i potaknula Pakistan i Indiju da poduzmu hitne mjere za poboljšanje situacije u Jammu i Kašmiru. Dana 20. siječnja 1948. Vijeće sigurnosti je usvojilo rezoluciju (39) pozivajući na hitnu istragu jer bi pogoršanje situacije moglo ugroziti održavanje međunarodnog mira i sigurnosti. Rezolucijom (39) također je osnovano Povjerenstvo Ujedinjenih naroda za Indiju i Pakistan (UNCIP) sa zadaćom da istraže i posreduju u sporu. Iste godine 21. travnja 1948. Vijeće sigurnosti je usvojilo rezoluciju (47) i naglasilo kako i Indija i Pakistan teže da se o pitanju države Jammu i Kašmir odluči demokratskom metodom slobodnog i nepristranog plebiscita. Rezolucijom je također naloženo UNCIP-u posredovanje i pomoć oko održanja plebiscita. Prvi dio rezolucije (47) poziva Pakistan da osigura povlačenje iz države Jammu i Kašmir pripadnika plemena i pakistanskih državljana koji inače ne stanuje u njoj, a koji su ušli u državu u svrhu borbe. Drugim dijelom rezolucije je odlučeno da nakon što komisija utvrdi da se pripadnici plemena povlače i da dogovor o prekidu borbi stupa na snagu, indijska vlada bi u dogovoru s komisijom provela plan za povlačenje vlastitih snaga iz Jammua i Kašmira i njihovo postupno smanjivanje na minimalne snage potrebne za potporu civilnih vlast u održavanju reda i zakona. Vijeće je također zatražio od indijske vlade da uspostavi upravu plebiscita koja će što prije održati plebiscit o pitanju pristupanja države Indiji ili Pakistanu. U Indiji se očekivalo da će UN tretirati Pakistan kao agresora i pozvati Pakistan da povuče pljačkaše. Rezolucije 38 i 47, umjesto toga pozvali su na provođenje plebiscita pod nadzorom

¹² UN, *Povelja Ujedinjenih naroda*, NN 15/1993, dostupno na; https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/1993_12_15_35.html

UN-a kako bi se odredilo pristupanje Jammu & Kašmira Indiji ili Pakistanu, a ne potvrđivanje priključenja Indiji. Štoviše, Rezolucija 47 zahtijevala je istovremeno povlačenje trupa obiju zemalja iz Jammua i Kašmira koji je dodatno razočarao Indiju (Qadeer, 2017). Indija i Pakistan odbacili su rezoluciju, ali su obećali da će surađivati s UNCIP-om (MoFA, 2024).

Rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a 51 od 3. lipnja 1948. potvrdila je prethodne rezolucije o sporu oko J&K. Nadalje je usmjerila UNCIP da izvrši svoje dužnosti koje su mu dodijeljene rezolucijom 47. Konačnim dolaskom UNCIP-a na potkontinent 5. srpnja 1948. komisija je spomenula mogućnost podjele J&K što je Indija ocijenila pozitivno ali je Pakistan odbacio. Primirje između Indije i Pakistana postignuto uz posredovanje UN-a uz prekid vatre od 1. siječnja 1949. ostavilo je Indiju pod kontrolom većine doline. Današnja linija kontrole, koju priznaje međunarodna zajednica, dijeli J&K na dva dijela, ostavljajući 63% područja pod indijskom okupacijom, uključujući dolinu Srinagar, Jammu i Ladakh dok je preostalih 37% današnji Azad Kašmir i Gilgit Baltistan (MoFA, 2024).

Proglašenjem članka 370. indijskog ustava 17. listopada 1949. ustavotvorna skupština Indije usvojila je članak 370 Ustava koji je stupio na snagu 26. siječnja 1950. Člankom je osiguran poseban status i unutarnja autonomija za J&K, s indijskom nadležnošću u Kašmiru ograničenom na tri područja: obrana, vanjski poslovi i komunikacije. Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a 80 od 14. ožujka 1950. imenovan je predstavnik Ujedinjenih naroda da pomogne u pripremi i provedbi programa demilitarizacije, savjetuje vlade Indije i Pakistana, kao i one iz Vijeća, vrši sve ovlasti i odgovornosti Komisije UN-a za Indiju i Pakistan, organizira sve kako bi administrator plebiscita (imenovan admiral flote Chester W. Nimitz) preuzeo sve funkcije koje su mu dodijeljene u prikladnoj fazi demilitarizacije i izvješćuje Vijeće sigurnosti UN-a (MoFA, 2024).

Nakon raskida UNCIP-a, Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a 91 od 30. ožujka 1951. odlučeno je da UNMOGIP treba nastaviti nadzirati prekid vatre u Kašmiru. Funkcije UNMOGIP-a bile su promatranje i izvješćivanje, istraživanje pritužbi kršenja prekida vatre i podnošenje izvješća svakoj strani u sukobu i Glavnom tajniku UN-a. Odbačeni su izbori kao zamjena za plebiscit kojim bi se odredio budući status Kašmira i imenovan je predstavnik dr. Frank P. Graham da izvrši demilitarizaciju, koja je bila neuspješna (MoFA, 2024). Vijeće sigurnosti UN-a odbacilo je ratifikaciju svojom rezolucijom 91 iz 1951. i proglasio da se radnje ustavotvorne skupštine J&K neće smatrati legalnim čime je ponovno potvrđen plebiscit kao konačno rješenje (Qadeer, 2017).

UNMOGIP-u je rješavanje sukoba bilo olakšano suradnjom lokalnih vojnih zapovjednika obje strana. Većina incidenata u tom razdoblju sastojala se od lutanja civila i stada linijom prekida vatre s povremenim kršenjima od strane kradljivaca stoke i dezorijentiranih patrola (Tremblay i dr. 1998).

No, spor se zakomplicirao nakon što je formalno ustavotvorna skupština Jammua i Kašmira ratificirala svoje pristupanje Indiji 1954. i odobrila vlastiti Ustav 1957. u nastojanju da ozakoni instrument pristupanja. Nakon ratifikacije 1954. i Ustavom iz 1957. Indija se odrekla plebiscita i nazivajući pristup konačnim i neopozivim i pozivajući se na Jammu i Kašmir kao sastavni dio Indije. Između 1948. i 1957. Vijeće sigurnosti UN-a usvojilo je trinaest rezolucija koje se izravno odnose na konačno rješenje Kašmirskog spora (Qadeer, 2017).

Rezolucije UN-a o Kašmiru između ostalog potvrđuju pravo Kašmiraca na samoodređenje i način na koji će se riješiti spor oko Jammua i Kašmira. Kategorički ističu da će konačni raspored države Jammu i Kašmir biti donesen u skladu s voljom naroda izraženom demokratskom metodom slobodnog i nepristranog plebiscita koji se provodi pod pokroviteljstvom Ujedinjenih naroda. Indija poduzima različite korake kako bi ojačala svoju okupaciju Jammua i Kašmira od 27. listopada 1947. kada je nasilno preuzela kontrolu nad nekadašnjom kneževskom državom Jammuom i Kašmirom. Međutim, u velikom razvoju događaja, 5. kolovoza 2019., Indija je ukinula poseban status indijskog nezakonito okupiranog Jammua i Kašmira (IIOJK) i podijelila ga na dva teritorija Unije kako bi promijenila njegov međunarodno priznati sporni status i potkopala pravo na samoodređenje naroda Kašmira. Indija je od tada započela proces promjene demografske strukture i političkog krajolika IIOJK. Konačni cilj je transformirati narod Kašmira u obespravljenu manjinu u vlastitoj zemlji (MoFA 2024).

S pogoršanjem situacije duž linije prekida vatre u Kašmiru Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a 209 od 4. rujna 1965., Vijeće je pozvalo Indiju i Pakistan da poduzmu sve potrebne korake i odmah prekinu borbe i vrate se na svoju stranu granice kontrole. Vijeće je također pozvalo dvije vlade na punu suradnju s UNMOGIP-om i zatražilo od Glavnog tajnika da izvijesti o provedbi rezolucije u roku od tri dana (MoFA 2024).

Rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a 307, usvojena 21. prosinca 1971. nakon saslušanja izjava Indije i Pakistana, Vijeće je zahtijevalo trajan prekid vatre sve dok se ne povuku snage kako bi se poštivala linija prekida vatre u Jammu i Kašmiru i pozvalo je na međunarodnu pomoć u ublažavanju patnji i rehabilitaciji izbjeglica kao i njihov povratak kući, a Glavnog tajnika da

izvještava Vijeće o razvoju događaja. Sporazumom iz Simle potpisan između Indije i Pakistana 2. srpnja 1972. godine kao rezultat odlučnosti obiju zemalja da se stane na kraj sukobu i suprotstavljanju koji su dosad kvarili njihove odnose. Uspostavljeni su koraci koje treba poduzeti za daljnju normalizaciju međusobnih odnosa, a također je postavio načela koja bi trebala upravljati njihovim budućim odnosima (MoFA 2024). Pakistanski predsjednik Zulfikar Ali Bhutto i indijska premijerka Indira Gandhi potpisali su Sporazum iz Simle (Blood i dr, 1994).

Tvrđnja o kašmirskoj samoupravi temelji se na pravnom legitimitetu zahtjeva za plebiscit. Utemeljen u nekoliko rezolucija UN-a, Kašmirski zahtjev za plebiscitom i općenito za pravom na slobodu i samoodređenje spriječen je desetljećima uskraćivanjem političke volje od strane Indijske vlade kao i pravnim mehanizmima kao što su AFSPA¹³ i J&K Zakon o javnoj sigurnosti¹⁴. Pravni zahtjev Kašmira o samoodređenju seže iz pravnog i političkog temelja nastalih u vrijeme osamostaljenja i podjele Britanske Indije. Slučaj počiva na nizu rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a počevši s brojem 38 (1948.), koja je donesena kada su različiti dijelovi kneževske države pod vojnom kontrolom Indije i Pakistana, i ponovno u kasnijim rezolucijama koje je usvojilo novo uspostavljeno Povjerenstvo UN-a za Indiju i Pakistan 1948. i 1949. kao i samo Vijeće sigurnosti 1957. Rezolucija Vijeća sigurnosti 47 (1948.) posebno preporučuje niz mjera vladama Indije i Pakistana koje trebaju ostvariti prestanak borbi i stvaranje odgovarajućih uvjeta za slobodan i nepristran plebiscit na kojem će se odlučiti hoće li država Jammu & Kašmir pristupiti u Indiju ili Pakistan. Taj plebiscit nikada nije održan, a kolektivno sjećanje na njegovo poricanje nastavlja oblikovati kašmirsku kolektivnu pravnu i političku svijest. Biti Kašmirac danas znači biti dio zajednice koja je, iako prepoznata od strane UN-a, generacijama bila uskraćena u ostvarenju prava na određivanje vlastite političke budućnosti (Bhan i dr., 2018).

¹³ AFSPA - Armed Forces (Special Powers) Act je akt indijskog parlamenta iz 1958, koji indijskim oružanim snagama daje posebne ovlasti za održavanje javnog reda i mira u "poremećenim područjima"

¹⁴ J&K Zakon o javnoj sigurnosti dopušta upravni pritvor u trajanju od: 3 mjeseca - 1 godine, ako "svaka osoba koja na bilo koji način šteti održavanju javnog reda i mira", 6 mjeseci - 2 godine, u "slučaju osoba koje na bilo koji način štete sigurnosti države". Središnja ideja zakona je spriječiti bilo koju osobu da učini bilo kakvu radnju koja može biti štetna za "sigurnost države ili održavanje javnog reda".

4. Uloga UN i misija UNMOGIP

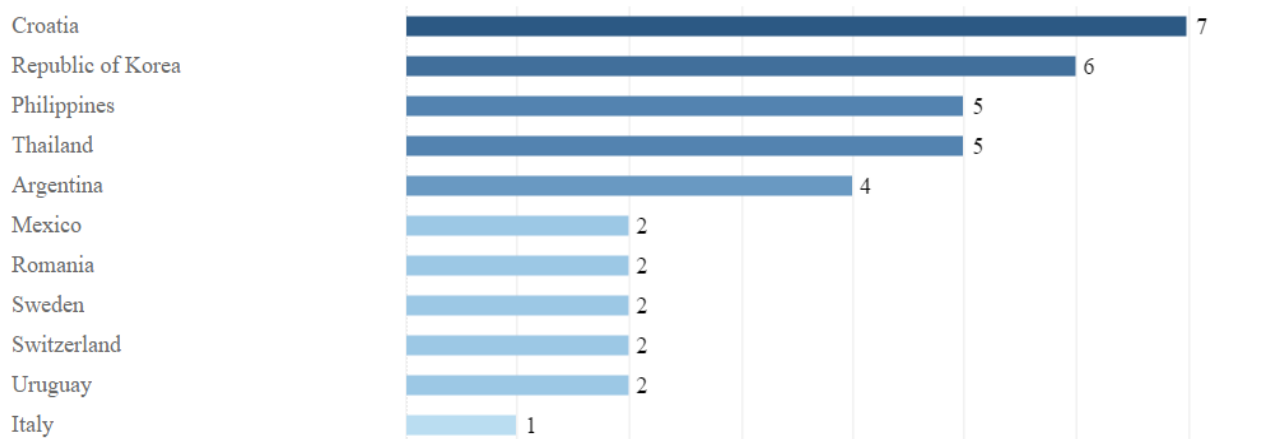
UN tradicionalno definira mirovnu operaciju kao operaciju koja uključuje vojno osoblje, ali bez ovlasti provedbe, pod okriljem UN-a kako bi pomogli u održavanju ili ponovnoj uspostavi međunarodnog mira i sigurnosti u područjima sukoba. Rane generacije mirovnih operacija uglavnom su bile nešto više od ad hoc operacije osmišljene za zamrzavanje sukoba na mjestu nekadašnjih borbenih postrojba i njihovih linija kontrole do mirnog rješenja sukoba, glavni primjeri su operacije nadzora granice u Kašmiru (UNMOGIP) i na Bliskom istoku (UNTSO). Tradicionalne ključne karakteristike takvih misija bile su: (a) pristanak svih strana u prisutnosti i aktivnostima misije; (b) nepristranost mirovnih snaga u njihovom odnosu sa stranama; i (c) minimalna uporaba sile, samo kao posljednje sredstvo i samo u samoobrani ili za obranu izvršenja misije. Takve misije uglavnom su utvrđene eksplicitno ili implicitno prema Poglavlju VI Povelje UN-a o mirnom rješavanju sporova (Findlay, 1996).

Središnji predmet ovog istraživanja zauzima misija UNMOGIP i uloga UN-a u sukobu Indije i Pakistana u regiji Kašmir. Regija Jammu i Kašmir je izvor pojačanih napetosti između Indije i Pakistana više od sedam desetljeća. Vojna promatračka skupina Ujedinjenih naroda u Indiji i Pakistanu (UNMOGIP) započela je svoj mandat 1949. godine i time je druga najstarija mirovna misija UN-a. Misija nastavlja obavljati svoj mandat fokusirajući se na promatranje i izvješćivanje o prekidu vatre između Indije i Pakistana. Također nastavlja provoditi patrole i istrage o navodnim kršenjima prekida vatre i incidentima na granici kontrole i radnoj granici, navedeno provode do 44 vojna promatrača UN-a koji nadziru 770 km dugu liniju kontrole i radnu granicu (od veljače 2023 ukupan broj osoblja misije je 110 od toga 42 vojna promatrača i 68 civilnog osoblja). Njihov rad zahtijeva profesionalnost, kompetentnost, nepristranost i visoku preciznost u izvještavanju kroz kontinuirani rad, a kako bi se dodatno poboljšala razmjena informacija uključuje se civilno pomoćno osoblje koje pomaže u učinkovitom obavljanju terenskih zadataka (United Nations Digital Library, 2023).

Misija nastavlja graditi povjerenje u regiji i nastaviti će ispunjavati svoj mandat kroz nepristranost. To je omogućeno zahvaljujući potpori zemalja domaćina, Indije i Pakistana, zajedno s gostoljubivošću lokalnog kašmirkog stanovništva. Misija kontinuirano obavještava vlade domaćina o aktivnosti na liniji kontrole i radnoj granici i nastavlja redovito surađivati sa Stožerom Ujedinjenih naroda o svom djelovanju i izazovima s kojima se suočava u provedbi svog mandata. UNMOGIP nastavlja igrati ulogu u uspostavljanju mira i stabilnosti u regiji južne

Azije. Raznolikost i profesionalizam su prednosti UNMOGIP-a, a uz podršku međunarodne zajednice i svih sudionika, mir će jednog dana biti postignut u regiji (United Nations Digital Library, 2023).

Fokusirajući se na ulogu UN-a u regionalnom sukobu ne bismo smjeli zanemariti potencijalni doprinos regionalnih napora u stvaranju mira, očuvanju mira i procesu izgradnje mira. Male regionalne grupacije, poput ASEAN-a (Association of Southeast Asian Nations / Udruga zemalja jugoistočne Azije), posebno su prikladni za rješavanje specifičnih regionalnih sigurnosnih problema. Razlozi uključuju uski fokus i dogovor među članovima o zajedničkom problemu koji zahtijeva i zajedničko rješenje, njihovu zajedničku zabrinutost zbog prijetnje uplitanja supersila i eskalaciju (i očita želja da se ograniči takva uključenost), njihova zemljopisna blizina (i možda zajednički jezik, religija ili kulturna baština) i njihove metode rada (koji su obično neformalni i nebirokratski u usporedbi s većim regionalnim ili međunarodnim organizacijama). Iako bi takve grupe mogle biti prikladnije za posredovanje i miroljubivu intervenciju regionalnih sukoba od međunarodnih subjekata poput UN-a, suradnički regionalni pokušaji rješavanja sukoba mogu se nadopuniti službenom tehničkom pomoći UN-a nadzora, provjere i poštivanja dogovorenih sporazuma. Na primjer, strane traže od UN-a i drugih trećih strana njihovo uključivanje ne samo u aktivnosti provjere i promatranja, već također, općenito, za pomoć u naseljavanju izbjeglica, ekonomsku potporu i diplomaciju. Dva pristupa stvaranju mira - regionalni i međunarodni se stoga međusobno ne isključuju (Hampson, 1987).

Grafikon 2 Vojni promatrači po državama sudionicama misije od veljače 2023.¹⁵

¹⁵ UN dostupno na; <https://peacekeeping.un.org/en/mission/unmogip>

Vojno osoblje u misiji UNMOGIP su prije svega članovi svojih nacionalnih oružanih snaga koji su privremeno upućeni na rad u misiju na mandat u trajanju od 12 mjeseci. Svaka nacija drži određeni broj pozicija unutar kojih vrše rotacije svojih časnika. Časnici dolaze iz različitih nacija koje se razlikuju po stupnju ekonomskog razvoja, državnom uređenju, vjeroispovijesti. Time se u posao unose različite kulture i iskustvo, ali su svi ujedinjeni pod „plavnom kacigom“ u svojoj odlučnosti da provedu mandat misije. Trenutno je misiji sudjeluju vojni promatrači iz 11 država, od kojih je najviše iz Hrvatske, ukupno 7, a najmanje, 1 vojni promatrač iz Italije (vidjeti grafikon 2).

4.1. UNMOGIP - mandat i misija

Mandat UNMOGIP-a, prema Rezoluciji Vijeća sigurnosti 307 (1971), poziva na trajan prekid vatre i prekid neprijateljstva u svim područjima sukoba koji se strogo promatraju i ostaju na snazi dok se ne izvrše povlačenja, čim to bude izvedivo, svih oružanih snaga na svoje teritorije i položaje, koji u potpunosti poštuju liniju prekida vatre u Jammu i Kašmiru pod nadzorom Promatračke skupine Ujedinjenih naroda u Indiji i Pakistanu. Uloga UNMOGIP-a je promatrati i izvještavati o razvoju događaja koji se odnose na poštivanje prekida vatre u skladu s Rezolucijom Vijeća sigurnosti 307 iz 1971. godine. Obavljanje ovih zadaća ovisi o nastavku suradnje dviju strana (Pakistana i Indije) s UNMOGIP-om, uključujući slobodu kretanja dodijeljenju vojnim promatračima UN-a. Glavni cilj kojem doprinosi UNMOGIP jest osigurati nadzor svih događaja koji se odnosi na kršenja prekida vatre duž crte kontrole u skladu s mandatom UNMOGIP-a kako je sadržano u rezoluciji 307 Vijeća sigurnosti (UNMOGIP SOP, 2020).

Misija UNMOGIP-a, pratiti i izvještavati o svakom razvoju događaja u vezi s vojnom situacijom i istražiti navodna kršenja prekida vatre (ACFV) i incidente na radnoj granici (WBIC¹⁶). Konkretno, glavne zadaće Misije su sljedeće: provoditi izviđanja i pratiti situaciju u području odgovornosti (AOR), općenitu vojnu i civilnu situaciju u području odgovornosti, posebno uz područje LOC-a. U isto vrijeme, vojni promatrači UN-a upoznaju se s terenom i održavaju redovitu prisutnost UN-a u AOR-u. Također obavljaju posjete vojnim postrojbama. Uz to, vojni promatrači imaju obvezu istražiti i prijaviti sve navodne ACFV-ove, bilo prijavljene od strana u

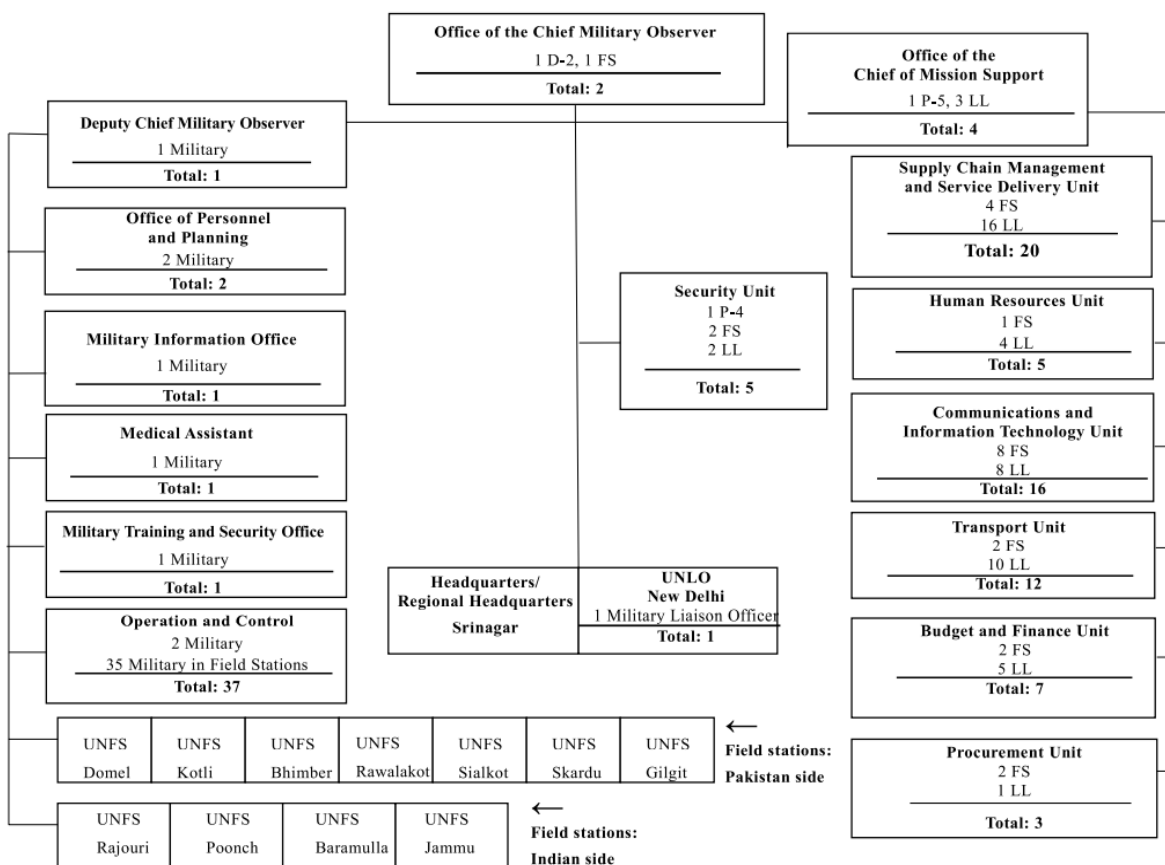
¹⁶ Radna granica je linija gdje indijski okupirani Kašmir (Jammu) dodiruje pakistansku granicu (Sialkot). Radna granica duga je 193 kilometra u sektoru Sialkot.

sukobu ili na vlastitu inicijativu. Vojni promatrači preuzimaju inicijativu za kontinuirano prikupljanje podataka na terenu o incidentima ili događajima koji povećavaju napetosti između stranaka u sukobu i o tome informiraju sjedište misije (HQ UNMOGIP-a), a na temelju tih informacija CMO¹⁷ može odlučiti pokrenuti istragu i daje vojnim promatračima ovlaštenje za isto. Stožer UNMOGIP-a (HQ) usmjerava i kontrolira aktivnosti terenskih postaja (FS) i redovito izvještava UNHQ¹⁸. Od Sporazuma iz Simle¹⁹, Indija tvrdi da je mandat UNMOGIP-a istekao i od tada je usvojena službena politika nesuradnje s misijom. Indijska vojska od tada nije podnijela niti jedan ACFV UNMOGIP-u i ograničili su aktivnosti vojnih promatrača UN-a na indijskoj strani linije kontrole. Bitno je napomenuti da uz vojno i civilno osoblje UN-a za misiju su bitni i časnici za vezu. Časnik za vezu indijske vojske (IALO - The Indian Army Liaison Officer) smješten u sjedištu Srinagara, a časnik za vezu pakistanske vojske (PALO - The Pakistan Army Liaison Officer) pridružen je stožeru u Islamabadu. Časnici za vezu indijske i pakistanske vojske pomažu vojnom i civilnom osoblju UN-a koje putuje područjem misije kroz postupak osiguranja dozvola za granični prijelaz ili odobrenja između IAK-a i PAK-a za provedbu zadataka UNMOGIP SOP, 2020). Slika 4 nam grafički dočarava strukturu UNMOGIP-a.

¹⁷ Chief Military Observer (CMO) - glavni vojni promatrač ujedno i šef misije -Head of Mission (HOM)

¹⁸ United Nations Headquarters (New York) - Sjedište Ujedinjenih Naroda

¹⁹ Sporazum iz Simle od 02. srpnja 1972. je Sporazum između Vlade Indije i Vlade Islamske Republike Pakistan o bilateralnim odnosima (Security Council Report)

Slika 4 Struktura UNMOGIP-a²⁰

Teren u području operacija UNMOGIP-a (AOR) vrlo je neravan i pokriva područje Jammu i Kašmira, Azad Kašmira i Gilgit-Baltistana. Sadrži četiri planinska vrha iznad 8000 m i veliki dio čini nenastanjeno zemljište. Klimatski uvjeti su većim dijelom godine ekstremni, s čestim odronima i obilnim snježnim padalinama zimi. Vojni promatrači UN-a svakodnevno provode zadatke kopnenim putem kroz surove i teške planinske prijevoje. Regija također ima povijest razornih potresa.

Karta regije Kašmir (vidjeti sliku 5) prikazuje tri različite granice (od sjevera prema jugu) između Indije i Pakistana. Prva je linija kontrole (LoC) koja je de facto granica između Kašmira pod indijskom upravom i Kašmira pod pakistanskom upravom i granica je definirana nakon Sporazuma iz Simle 1972., zatim slijedi radna granica (WBIC) koja odvaja Punjab²¹, Pakistan od Jammua i Kašmira pod indijskom upravom i kao treća je međunarodna granica (IB) između Republike Indije i Islamske Republike Pakistan, priznata od obje strane međunarodno.

²⁰ United Nations Digital Library, 2023; 67

²¹ Pakistanski Punjab je međunarodno priznat kao dio Pakistana od obje strane.

Slika 5 Karta regije Kašmir koja prikazuje liniju kontrole (LoC) i radnu granicu (WBIC) između Indije i Pakistana²²

U skladu s mandatom UNMOGIP-a, mirovne snage UN-a nalaze se u Pakistanu i Indiji samo kako bi promatrale i izvještavale poštuju li i jedni i drugi sporazum o prekidu vatre. Temeljem navedenog može se zaključiti da je uloga UNMOGIP-a u odnosu između Pakistana i Indije zanemariva. Ne samo da mandat ograničava ulogu vojnih promatrača UN-a, nego je i mišljenje strana u sukobu o UNMOGIP-u značajno drugačije. Na primjer, s jedne strane, vojni promatrači imaju slobodu kretanja na pakistanskoj strani. S druge strane, Indija ne dopušta vojnim promatračima UN-a provođenje mandata. To ukazuje na to da se mandat misije ne poštuje u potpunosti i ne može provoditi učinkovito.

²² The University of Texas Austin, dostupno na: https://maps.lib.utexas.edu/maps/middle_east_and_asia/kashmir_region_2004.jpg (pristupljeno 20.12.2023.)

4.2 Rezultati misije

Ukoliko misiju UNMOGIP smjestimo u širi kontekst mirovnih operacija Ujedinjenih naroda, procjenjujući u kojoj mjeri odražava opća načela i svrhu te djelatnosti uz pretpostavku da održavanje mira počiva na nepristranosti promatrača uz suglasnost i suradnju država koje su uključene kao stranke i pretpostavku da operacije potpore miru ne mogu dati primarni doprinos u održavanju međunarodnog mira ali mogu imati dati doprinos kroz stabilizirajuću ulogu sekundarne vrste pomažući stranke u svojoj želji da održe mir, cilj nam je vidjeti je li UNMOGIP doista djelovao u skladu s načelima koja su se smatrala sastavnim dijelom održavanja mira i, ako je tako, u kojoj mjeri i kako je to pomoglo u održavanju stanja u spornom području Jammu i Kašmir (Dawson, 1987).

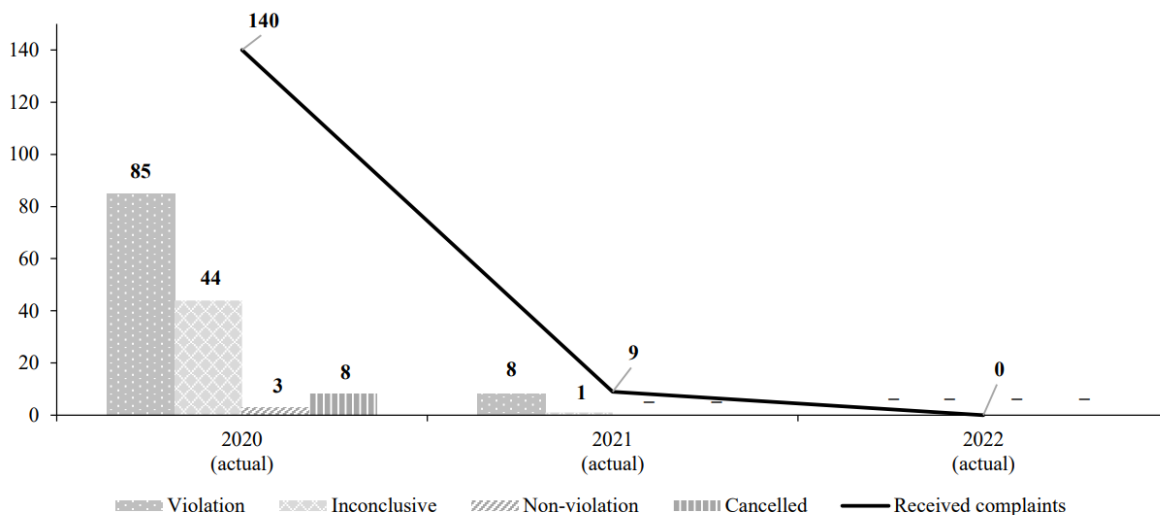
Koncept održavanja mira razvio se iz spoznaje da članice UN-a nisu imale dovoljno političke volje ili međusobnog povjerenja u poduzimanje mjera predviđenih u Poglavlju Sedam Povelje UN-a. Tako se UN našao u poziciji gdje bi mogao primijeniti dovoljan diplomatski pritisak da prekine neprijateljstva, ali nije bio u stanju nametnuti rješenje za temeljni problem. Očuvanje mira bilo je kompromis, čiji je primarni cilj bio spriječiti ili obuzdati nasilje kako bi se stabiliziralo područje u sporu kako bi se moglo tražiti mirno rješenje diplomatskim metodama (Dawson, 1987).

Mnoge moguće diplomatske metode rješavanja spora u Kašmiru su bile razmatrane, a nekoliko ih se i probalo provesti. Same stranke imale su bilateralne pregovore prije donošenja predmeta pred UN 1948., i nekoliko sličnih pokušaja je bilo u narednim godinama. Nakon UNCIP-a, pokrenuta je mirovna misija UNMOGIP za nadgledanje prekida vatre, što je također bio pokušaj da stranke postignu nagodbu. Tijekom 1950-ih general Andrew George Latta MacNaughton (predsjednik Vijeća sigurnosti u siječnju 1949.), gospodin Owen Dixon (australijski sudac i diplomat), dr. Frank Porter Graham (američki profesor i politički aktivist) i veleposlanik Gunnar Valfrid Jarring (švedski diplomat) koji su djelovali kao posrednici UN-a također nisu uspjeli u svojim nastojanjima da pronađu rješenje. I Komisija i veleposlanik Jarring predložili su podnošenje spora arbitraži, ali Indija se nije složila. Josef Korbel (češki diplomat), član Komisije UN-a, žalio se da je Rezolucija Vijeća sigurnosti od 21. travnja, 1948. bila preporuka koja je vezala Indiju i Pakistan moralno ali ne i pravno: nije osudila Pakistan kao agresora ili dovelo u pitanje zakonitost okupiranja Kašmira, odlučujući o tome, sukob bi možda od strane Međunarodnog sud pravde bio lakše rukovan. Vijeće sigurnosti nije uspjelo prepoznati punu

težinu situacije u Kašmiru. Kašmirski spor je zapravo zamrznut od početka 1950-ih. Vijeće sigurnosti UN-a, koje ima primarnu odgovornost prema Povelji za održavanje međunarodnog mira, nije uložilo dovoljno napora da provede posredovanje i potakne mirenje. Neprijateljstvo Indije prema daljnjem nastavku misije uz veto SSSR-a koji je uspješno podržao njezin stav, učinio je na taj način svaki takav potez uzaludan. Međutim, ne može se reći da je UN uspio pomoći Indiji i Pakistanu da riješe svoj spor, ali ima uspjeha u zaustavljanju neprijateljstava u dva od tri slučaja kada su izbio sukob i prisustvom svojih vojnih promatrača (UNMOGIP) u obuzdavanju daljnjih izbijanja u znatnim vremenskim razdobljima (Dawson, 1987). Kašmirski spor bio je jedan od prvih koji je razotkrio slabosti Ujedinjenih naroda. Iako je UN pokrenuo cijeli niz inicijativa, strane u sukobu su se odupirale kompromisu i UN je bio nemoćan u nametanju rješenja. Situaciju je zakomplicirao utjecaj hladnog rata. Dok je Pakistan sve više tražio potporu od SAD, Indija je nastojala poboljšati svoje odnose sa SSSR-om koji je zauzvrat liberalno koristio pravo veta na Vijeću sigurnosti UN-a u korist Delhija (Owen, 2003).

UNMOGIP izrađuje izvješća o istrazi, izvješća o obilasku terena, izvješća o incidentima, dnevna, tjedna, mjesečna i godišnja izvješća o stanju na terenu, provodi uvodnu obuku novih vojnih promatrača i dvomjesečnu obuku časnika za provedbu zadataka misije. Utjecaj pandemije COVID-19 u 2022. utjecao je na provedbu mandata, posebice na terenske posjete vojnim postrojbama i izlete na terenske stanice, koji su bili obustavljeni. Pandemija je utjecala na operativni učinak UNMOGIP-a i također smanjenje mobilnost osoblja misije. Granični prijelaz Jammu-Sialkot zatvoren je u ožujku 2020. zbog zabrinutosti oko bolesti COVID-19 i ostaje i dalje zatvoren. Zbog toga je bilo potrebno da osoblje i oprema UNMOGIP-a koristi međunarodni granični prijelaz Wagah-Attari, čime se povećalo vrijeme i udaljenost potrebna za pokret snaga misije. UNMOGIP nastavlja usmjeravati naučene lekcije i najbolje prakse u vezi s prilagodbama uslijed pandemije COVID-19, uključujući poboljšanja terenske tehnološke infrastrukture kako bi se omogućile operacije na daljinu i osigurala kontinuirana isporuka naloga. U 2022 nema pritužbi u vezi s navodnim kršenjima primirja, kako bi proveo svoj mandat, UNMOGIP poduzima sve napore kako bi pratio prekid vatre između Indije i Pakistan na liniji kontrole. Tijekom 2022. misija je osiguravala nadzor prekida vatre kroz prisutnost vojnih promatrača Ujedinjenih naroda na 10 terenskih postaja UNMOGIP-a na oba strane linije kontrole, a unutar ograničenja koja je donijela pandemija COVID-19. UNMOGIP je nastavio s provedbom svog mandata obavljanjem ključnih zadataka na terenu. Misija je primila 14 peticija priznatih političkih skupina o stanju na granici kontrole u Jammu i Kašmiru, izražavajući zabrinutost zbog razvoja

dogadaja koji utječu na Kašmir, kako u Indiji, tako i u Pakistanu, vjerojatno je došlo do značajnog smanjenja broja zaprimljenih pritužbi u 2022 (vidi grafikon 3), kao posljedica potpisanog sporazuma o prekidu vatre na liniji kontrole iz 2021. (United Nations Digital Library, 2023).

Grafikon 3 Mjera uspješnosti: broj istraženih pritužbi (godišnje)²³

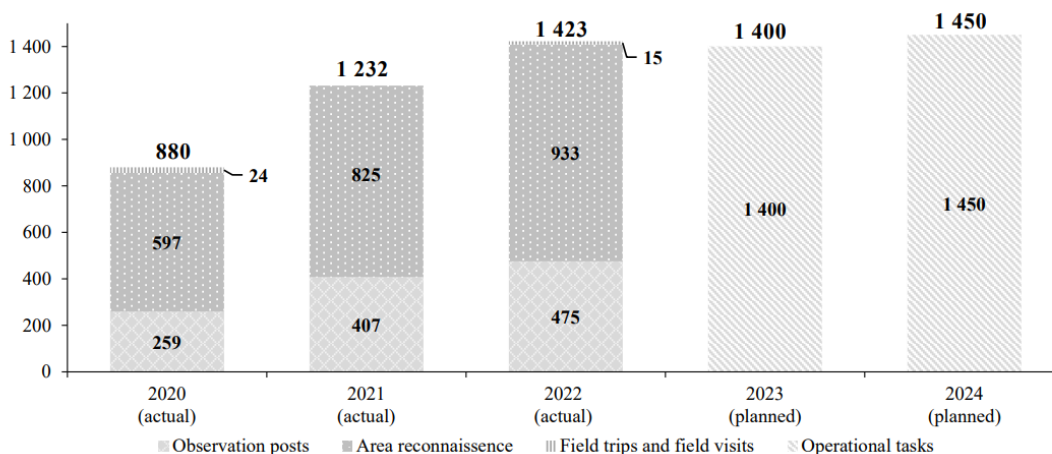
Vrlo je diskutabilno kako i kada će se sukob riješiti, zbog činjenice da obje strane, Pakistan i Indija, imaju različite perspektive rješavanja spora oko zemljišta u području Kašmira. Za ilustraciju, svaki od njih čvrsto vjeruje da je zemlja njihova. Kao rezultat toga, sukob vjerojatno neće biti riješen u bliskoj budućnosti. Štoviše, prema mandatu UNMOGIP-a, UN raspoređuje svoje osoblje duž LoC-a, crte kontrole, samo da promatraju i izvješćuju o tome krše li sporazum o prekidu vatre. To znači da osoblje UN-a nema pravo dovesti od lokalnih vlasti do visokih političkih osoba s nijedne strane u sukobu u diplomatske razgovore i sastanke. Sve u svemu, vjerojatno je da će se sukob nastaviti kako obje države pokušavaju ostvariti svoje pravo i moć nad spornim područjem. Stanovništvo Kašmira će neizbježno biti ti koji će biti ozbiljno pogođeni.

²³ United Nations Digital Library, 2023; 57

5. Učinkovitost misije UNMOGIP

Temeljem izvješća UN-a o Mirovnim operacijama vidljiv je kontinuitet u povećanju prisutnosti vojnih promatrača UNMOGIP kroz operativne zadatke na terenu. Tako je 2020., u jeku COVID-19 pandemije, izvršeno 880 operativnih zadataka (od toga su 597 zadatke izviđanja područja, obavljeno je i 259 promatračkih zadataka i 24 terenskih obilazaka), u 2021. izvršeno 1232 operativnih zadataka (825 izviđanja područja i 407 promatračkih zadataka), u 2022. s izvršenih 1423 operativnih zadataka (od toga su 923 zadatke izviđanja područja, 475 promatračkih zadataka i 15 terenskih obilazaka) čime je premašen planirani cilj od 1350 operativnih zadataka. Postavljeni su ciljevi za 2023. i 2024. s tendencijom povećanja broja operativnih zadataka (vidjeti grafikon 4).

(Number of operational tasks)

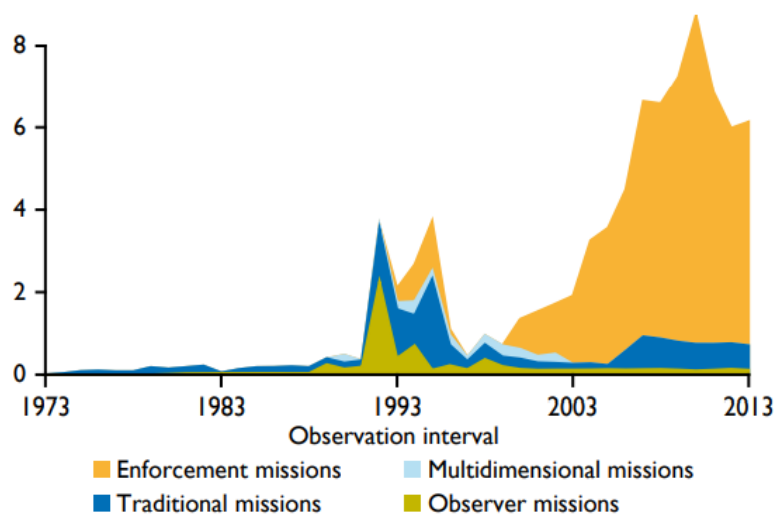

Grafikon 4 Prisutnost vojnih promatrača na liniji kontrole²⁴

Rezultati znanstvene studije koju su proveli Hegre i dr. (*Peacekeeping Works*) iz 2017 o očuvanju mira pokazali su da su veličina proračuna mirovne misije i snaga njihovih mandata važni preduvjeti izgradnji mira. Metodologija simulacije omogućuje predviđanje utjecaja čimbenika na rizik od sukoba za sljedećih 25 godina. Studija uključuje određivanje scenarija koji odražavaju različite potencijalne politike o tome koliko potrošiti na očuvanje mira i koje mandate, koje zemlje i koliko brzo je misija raspoređena na određeni teritorij nakon izbijanja sukoba. Ovi scenariji temeljeni su na prethodnim istraživanjima o tome gdje su mirovne snage raspoređene, statističke procjene relevantnih čimbenika i izvješća UN-a o mirovnim misijama. Kako bi se došlo do prave cijene sukoba, treba dodati i širu cijenu za susjedne zemlje i

²⁴ United Nations Digital Library, 2023; 59

međunarodnu zajednicu, kao i ljudsku patnju uzrokovanu sukobom. Sa svim uključenim, rat može koštati čak 50 milijardi USD godišnje. Kako je održavanje mira postalo sve češće i ambicioznije, postalo je i rastrošnije. Slika 6 prikazuje koliko je UN trošio na mirovne misije od 1970. do 2013. U 2013. UN je izdvojio nešto više od 6 milijardi USD za mirovne misije, otprilike isto koliko je proračun obrane Norveške. Nije iznenađujuće da su i misije s restriktivnim mandatima najjeftinije za financiranje (Hegre i dr, 2017). Izravni ekonomski troškovi UN-a u UNMOGIP-u su za 2024. predviđeni u iznosu od 9,8 milijuna USD (United Nations Digital Library, 2023). Shodno tome, iznos izdataka za mirovne misije bio je zanemariv sve do ranih 1990-ih. Dramatičan porast izdataka za mirovne misije iz kasnih 1990-ih do danas izravna je posljedica povećanja broja snažnih mandata za provedbu koje je postavio UN, djelomično kao odgovor na neuspjehe u zaštiti civila od masovnog nasilja u Ruandi i Bosni i Hercegovini. Dvije najskuplje mirovne misije do danas su MONUC u DR Kongu i UNMIS u Sudanu, obje misije nametanja mira (Hegre i dr, 2017).

Slika 6 Proračun mirovnih operacija UN-a u milijardama USD

Slika 7 UNMOGIP karta razmještaja stanica i zapovjedništva²⁵

UNMOGIP upravlja s osam (8) UNFS-ova²⁶, šest terenskih stanica (UNFS Gilgit, Skardu, Domel, Rawalakot, Kotli i Bhimber) u Kašmiru pod pakistanskom upravom i dvije²⁷ terenske stanice (UNFS Poonch i Rajouri) u Kašmiru pod indijskom upravom u kojima su razmješteni vojni promatrači UN-a sa zadaćom praćenja prekida vatre na granici kontrole. Osim toga, postoje dvije terenske stanice s obje strane Radne granice između Pakistana (UNFS Sialkot) i Indije (UNFS Jammu), u kojima razmješteni vojni promatrači obavljaju zadatke duž radne granice.

²⁵ Preuzeto sa <https://unmogip.unmissions.org/deployment>

²⁶ UNFS – United Nations Field Station (terenska stanica Ujedinjenih naroda)

²⁷ Nekadašnja treća stanica Baramulla je zatvorena zbog požara 2003

Tijekom ljetnih mjeseci od svibnja do listopada, sjedište UNMOGIP-a je u Srinagaru, u dijelu Kašmira pod indijskom upravom, dok se zimi, od studenog do travnja, sjedište seli u Islamabad, Pakistan. Uz navedeno, u New Delhiju u Indiji djeluje i UNMOGIP-ov Ured za vezu (UNMOGIP SOP, 2020).

U promjenjivoj globalnoj situaciji i rješavanju velikih regionalnih sukoba, međunarodne organizacije poput UN-a, igrati će glavnu ulogu u procesu stvaranja mira, očuvanja mira i izgradnje mira. Na Bliskom istoku, središnjoj Americi, Africi i Aziji, zahtjev za međunarodnim posredovanjem i očuvanjem mira i promatračkim snagama u regionalnim sukobima ovisi o prirodi pitanja u sporu, vremenu intervencije i metodama koje se koriste. Štoviše, unutardržavni i međudruštveni sukobi, koji sve više karakteriziraju prirodu oružanog sukoba u današnjem svijetu, bit će otporni na upotrebu tradicionalnih međunarodnih institucionalnih mehanizama i pristupa rješavanju sukoba i rezolucija. Nepostojanje dobro definiranih političkih, geografskih i kulturnih granica u tim sukobima uvelike kompliciraju i ograničavaju mogućnosti za uspješnu intervenciju vanjskih aktera poput UN-a (Hampson, 1987).

Prema Alamu i dr (2021) u nastavku su nabrojani značajni čimbenici koji su izravno utjecali na neuspjeh UNMOGIP-a u održavanju mira na granici kontrole (LoC). Ovi čimbenici također se mogu smatrati i izazovima s kojima se suočava UNMOGIP tijekom obavljanja svog mandata u skladu s rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a. Od značajnih uzroka neuspjeha UNMOGIP-a su:

- 1) Vijeće sigurnosti UN-a nije u punoj mjeri uspjelo shvatiti težinu situacije u nekadašnjoj državi J&K i to je izravno utjecao na rad UNMOGIP-a.
- 2) Vijeće sigurnosti UN-a praktički je odustalo od svojih napora prema rješenju spora u J&K, navedeno proizlazi iz činjenice da Vijeće sigurnosti UN-a ne vrši nikakvu aktivnu nadzornu ulogu mandata i rada UNMOGIP-a i također ne odgovara na učinkovit i pravovremen način na redovita periodična izvješća koja UNMOGIP uredno dostavlja Glavnom tajniku UN-a.
- 3) Kada Vijeće sigurnosti UN-a nije uspjelo pomiriti razlike između Indije i Pakistana, isto je imalo utjecaja na rad i mandat UNMOGIP-a i unatoč mandatu UNMOGIP-a pod odredbama rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a.
- 4) Ratovi iz 1965., 1971. i Kargilski rat između Indije i Pakistana i mnogi drugi okršaji na radnoj granici kao i kršenja sporazuma o prekidu vatre idu u korist argumenta kako UNMOGIP nije uspio spriječiti ratove i održati mir u ovoj regiji.
- 5) Ovlasti iz mandata UNMOGIP-a su vrlo ograničene u usporedbi s drugim mirovnim misijama UN-a. Ograničene ovlasti mandata UNMOGIP-a na samo promatranje i izvješćivanje o slučajevima kršenja prekida vatre su važan faktor za neuspjeh UNMOGIP-a u održavanju mira u regiji. Neutralnost i nepristranost su srž rada UNMOGIP-a, ali

to je također utjecalo na ulogu UNMOGIP u održavanju mira u regiji jer UNMOGIP nije mogao izravno sudjelovati u bilo kakvom izravnom neprijateljstvu između Indije i Pakistana. UNMOGIP je djelovao kao nepristran sudac. 6) Stav Indije da ne dopusti UNMOGIP-u rad na indijskom upravljanoj dijelu J&K nakon rata 1971. također je još jedan važan razlog za neučinkovitost UNMOGIP-a u održavanje mira u regiji nekadašnje države J&K. Indijski stav da se ne pridaje važnosti UNMOGIP-u ili Vijeću sigurnosti UN-a je ohrabren zbog njegovog gospodarskog potencijala i veličine tržišta. 7) Kako je UNMOGIP jedna od misija UN-a pa je neuspjeh UN-a u mirnom posredovanju u dugotrajnom sukobu u J&K također utjecalo na ulogu i rad UNMOGIP-a. 8) Uočeno je da su države bile više učinkovite u usporedbi s UNMOGIP-om i drugim mehanizmima UN-a. Zato su sporazum o prekidu vatre iz 2004 i 2020. i druge mjere izgradnje povjerenja između Indije i Pakistana u vezi sukoba u J&K su dogovoreni i formalizirani između Indije i Pakistana kroz posredovanje i usluge trećih država, i međunarodnih organizacija. 9) Izvješća UNMOGIP-a nikada nisu objavljena javno niti prezentirana članovima Vijeća sigurnosti UN-a. Štoviše, Indija od prvog dana sukoba smatra da je UN naklonjen prema Pakistanu jer UN nije proglasio Pakistan agresorom. To je također izravno utjecalo na rad UNMOGIP-a jer se isti temelji na mehanizmu pristanka. 10) Postoji i utjecaj politika Hladnog rata na rad i ulogu UN-a i misiju UNMOGIP. Nije moguće previdjeti utjecaj vanjskog pritiska i uključenost svjetskih sila koje utječu na dinamiku i politiku u ovoj regiji Južne Azije. 11) Sada postoji izravna komunikacija između direktora Opće vojne operacije (DGMO - General Director of Military Operations) Indije i Pakistana u vezi s pitanjima koji se odnosi na liniju kontrole, sporazum o prekidu vatre i eskalacije na liniji kontrole (Hindustan Times, 2021). Ovo jasno pokazuje da je uloga i rad UNMOGIP-a zasjenjen i umanjen ovim bilateralnim i izravnim dogovorom između Indije i Pakistana jer je izostavljena bilo kakva nadzorna uloga misije UNMOGIP (Aslam i dr., 2021).

Moglo bi biti grubo reći da UNMOGIP nije učinkovit u smislu rješavanja sukoba. To je zato što sukob između dviju država traje više od 70 godina i čini se da će se nastaviti. Primjerice, na terenu se gotovo svakodnevno krši sporazum o prekidu vatre. Temeljem toga, vojni promatrači izrađuju izvješća koja se šalju u sjedište UN-a. Međutim, ista nemaju utjecaja ni na jednu stranu u sukobu. Dok istovremeno, razmjena vatre iz pješackog oružja, minobacača i topništva, još uvijek traje. Osim toga, područje djelovanja UNMOGIP-a je izuzetno veliko u usporedbi s malim brojem vojnih promatrača. Nemoguće je da 40-50 ljudi pokrije više od 100.000 km².

Pravo rješenje za učinkovitost Ujedinjenih naroda leži u međusobnom povjerenju među nacijama i dobrom volji među državama; kad se ti osnovni uvjeti uspostave, ne bi bilo sukoba koji se ne bi riješio mirnim putem i nijedne komisije koja ne bi mogla izvijestiti da je svoju zadaću izvršila do konačnog i uspješnog kraja (Korbel, 1949). Ujedinjeni narodi dosad nisu uspjeli riješiti problem Kašmira. Možemo se samo nadati da će krajnji ishod biti mirno rješenje temeljeno na pravdi i zakonu (Das, 1950).

6. Zaključak

Srž indijsko-pakistanskih razmirica je nekadašnja kneževska država Kašmir, čiji je dio bio prisilno uključen u Islamsku Republiku Pakistan i dio u Republiku Indiju. Promatračka misija na spornom području Kašmira, između Indije i Pakistana, jedna je od najdugotrajnijih misija. UN se uključio u sprečavanje sukoba između dviju država već 1948. godine, kada je usvojena Rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a 39 (1948), radi posredovanja u sporu. U siječnju 1949. osnovana je mirovna misija UN-a u Indiji i Pakistanu sa svrhom nadgledanja prekida vatre u državi Kašmir. U lipnju 1949. Indija i Pakistan potpisale su sporazum u Karachiju kojim je utvrđena crta razgraničenja koju trebaju nadgledati promatrači mirovne misije UN-a. Zadaća misije jest nadgledanje, izvješćivanje i istraživanje pritužbi o povredi prekida vatre te podnošenje izvješća glavnom tajniku UN-a. Sukobi između dviju zemalja ponovno su se razbuktali 1971. godine. Iduće godine sklopljen je sporazum između Indije i Pakistana, kojim je utvrđena nova crta razgraničenja (s manjim odstupanjima, pratila je prihvaćenu crtu razgraničenja iz 1949.). Stalni su različiti stavovi Indije i Pakistana prema mandatu misije. Dok Indija smatra da je mandat misije UNMOGIP završen, jer se prema njihovu mišljenju odnosi na crtu razgraničenja iz 1949. godine, Pakistan ne prihvaća takvo stajalište te i dalje ulaže žalbe na povrede prekida vatre. Strane u sukobu još uvijek nisu postigle zadovoljavajuće rješenje u pogledu Kašmira.

UNMOGIP ima ključnu ulogu u održavanju mira na liniji kontrole uz obvezu izvješćivanja kršenja sporazuma o prekidu vatre Glavnom tajniku Ujedinjenih naroda. UNMOGIP nije uspio održavati mir u bivšoj državi J&K između Indije i Pakistana, u korist toga su primjeri vođenja ratova i kršenja primirja. Jedan od važnih razloga neučinkovite uloga UNMOGIP-a je nepriznavanje mandata UNMOGIP-a od strane Indije nakon sporazum iz Shimle 1972. Štoviše, pasivna uloga Vijeća sigurnosti UN-a zbog politike hladnog rata u ranim godinama, a zatim zbog sve veća gospodarske uloge i obujma trgovine Indije u svijetu također je loše utjecalo na rad

UNMOGIP-a u održavanju mira na granici kontrole. Vijeće sigurnosti UN-a trebalo bi oživjeti i ojačati ulogu UNMOGIP-a, izvršiti pritisak na Indiju da oda priznanje mandatu i radu UNMOGIP-a, koje proizlazi iz rezolucija i pružiti UNMOGIP-u pogodno okruženje za rad. Također je važno da Vijeće sigurnosti UN pravodobno i učinkovito prati izvješća UNMOGIP-a i dogovori posebne sjednice na kojima će razmatrati ova izvješća kako bi se spriječili bilo kakvi nepovoljni sigurnosni i humanitarni uvjeti u nekadašnjoj državi J&K između Indije i Pakistan. Vijeće sigurnosti UN-a mora priznati osjetljivost sukoba i visok prag napetosti na granici kontrole između dvije nuklearne države, kao i strateški i sigurnosni interes Kine u ovom spornom i najvišem militariziranom dijelu svijeta. Temeljem navedenoga zaključujemo da je UNMOGIP pridonio smirivanju sukoba u regiji Kašmir no ne i trajnom zaustavljanju i rješenju istog. U skladu s mandatom UNMOGIP-a, mirovne snage UN-a nalaze se u Pakistanu i Indiji samo kako bi promatrale i izvještavale poštuju li i jedni i drugi sporazum o prekidu vatre te time zaključujemo da je uloga UNMOGIP-a u odnosu između Pakistana i Indije zanemariva, mandat ograničava ulogu vojnih promatrača UN-a i dodatno Indija ne dopušta vojnim promatračima provođenje mandata. No unatoč svemu navedenom UNMOGIP je u jedinstvenoj poziciji da donese stabilnost u području Kašmira, jer kroz svoju mrežu promatrača, može skrenuti međunarodnu pozornost na opasnost od eskalacije u regiji, pomoći lokalnim zapovjednicima u sprječavanju sukoba i riješiti nesporazume.

7. Popis literature

Knjige

1. Cohen, S. P. (2004) *The Idea of Pakistan*, Washington, Brookings Institution Press, dostupno na; <https://sanipanhwar.com/The%20Idea%20Of%20Pakistan%20by%20Stephen%20Philip%20Cohen.pdf> (pristupljeno 29.11.2023.)

Znanstveni članci

1. Aslam, T., Rahman, A., & Shahbaz, S. (2021), *Role and Mandate of UNMOGIP for Peacekeeping under UNSC Resolutions on Jammu and Kashmir*. *Global Strategic & Security Studies Review*, VI(II), 117-127; dostupno na: [https://doi.org/10.31703/gssr.2021\(VI-II\).12](https://doi.org/10.31703/gssr.2021(VI-II).12) (pristupljeno 17.12.2023.)
2. Bhan, M., Duschinski, H., & Zia, A. (2018), *'Rebels of the Streets': Violence, Protest, and Freedom in Kashmir. Resisting occupation in Kashmir*, 1-41.
3. Blood, P. R., Majeska, M. L., Metz, H. C. & Library Of Congress. Federal Research Division. (1994), *United Nations peacekeeping: lessons learned: a study*. Washington, DC; dostupno na: <https://www.loc.gov/item/95168829/> (pristupljeno 17.12.2023.)
4. Brecher, M. (1953), *Kashmir: A Case Study in United Nations Mediation*. *Pacific Affairs*, 26(3), 195–207; dostupno na: <https://doi.org/10.2307/2753284> (pristupljeno 27.12.2023.)
5. Das, T. (1950), *The Kashmir Issue and the United Nations*. *Political Science Quarterly*, 65(2), 264-282.
6. Dawson, P. (1987), *The United Nations Military Observer Group in India and Pakistan (UNMOGIP) 1948-1965, with postscript on the impact on UNMOGIP of the Indo-Pakistan war of 1971* (Doctoral dissertation, Keele University)
7. Findlay, T. (Ed.). (1996), *Challenges for the new peacekeepers* (No. 12). SIPRI Research Reports.
8. Hampson, F. O. (1987), *The Role of the United Nations in Conflict Resolution and Peacekeeping*, dostupno na; https://www.ecultura.pt/ieei_pdf/81/Fen_Osler_Hampson_The_Role_of_the_United_Nations (pristupljeno 29.11.2023.)
9. Hegre, H., Hultman, L., Nygård M. N. (2017), *Peacekeeping Works*, *Conflict Trends* 6-2017, dostupno na; <https://www.prio.org/publications/10806> (pristupljeno 27.11.2023.)

10. Korbelt, J. (1949), *The Kashmir Dispute and the United Nations*. International Organization, 3(2), 278–287; dostupno na: <http://www.jstor.org/stable/2703744> (pristupljeno 27.12.2023.)
11. Qadeer, M. A. (2017), *United Nations resolutions on Kashmir and their relevance*. Journal of Strategic Affairs, 2.
12. Sil, N. P. (2009). *India-Pakistan conflict: An overview*. Education About Asia, 14(3).
13. Šabanić, E. (2016), *Povijest indijsko – pakistanskog sukoba*, Polemos
14. Tremblay, R., & Schofield, J. (1998). *Renewing UNMOGIP: The passing problem of Kashmir*. Peacekeeping & International Relations, 27(6), 14.

Dokumenti

1. Owen, B. J. (2003) *Pakistan: Eye of the Storm*, Yale University Press, dostupno na <https://www.sanipanhwar.com/Pakistan%20Eye%20on%20the%20Storm.pdf> (pristupljeno 29.11.2023.)
2. UN, *Povelja Ujedinjenih naroda*, NN 15/1993, dostupno na; https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/1993_12_15_35.html
3. United Nations Digital Library (2023), *Proposed programme budget for 2024. Part 2, Political affairs. Section 5, Peacekeeping operations. Programme 4, Peacekeeping operations*; dostupno na: <https://digitallibrary.un.org/record/4011988?ln=en> (pristupljeno 17.12.2023.)
4. United Nations Military Observer Group in India and Pakistan, (2020), *Standing Operating Procedures (UNMOGIP SOP)*, UNHQ New York

UN Rezolucije

1. United Nations Peacekeeping; UNMOGIP (1948), *Security Council resolution 39*; dostupno na: <https://unmogip.unmissions.org/security-council-resolution-39-1948> (pristupljeno 07.01.2024.)
2. United Nations Peacekeeping; UNMOGIP (1949), *Security Council resolution 47*; dostupno na: <https://unmogip.unmissions.org/security-council-resolution-47-1948> (pristupljeno 07.01.2024.)
3. United Nations Peacekeeping; UNMOGIP (1951), *Security Council resolution 91*; dostupno na: <https://unmogip.unmissions.org/security-council-resolution-91-1951> (pristupljeno 07.01.2024.)

4. United Nations Peacekeeping; UNMOGIP (1965), *Security Council resolution 209*; dostupno na: <https://unmogip.unmissions.org/security-council-resolution-209-1965> (pristupljeno 07.01.2024.)
5. United Nations Peacekeeping; UNMOGIP (1971), *Security Council resolution 307*; dostupno na: <https://unmogip.unmissions.org/security-council-resolution-307-1971> (pristupljeno 07.01.2024.)
6. *Security Council Report UN Documents for Jammu and Kashmir: Other – Simla Agreement & Karachi Agreement, 2023*; dostupno na: https://www.securitycouncilreport.org/un_documents_type/other-documents/?ctype=Jammu%20and%20Kashmir&cbtype=jammu-and-kashmir (pristupljeno 07.01.2024.)

Internet izvori

1. Britannica.com, *Kashmir*, dostupno na: <https://www.britannica.com/place/Kashmir-region-Indian-subcontinent> (pristupljeno 24.01.2024.)
2. HIK - Heidelberški institut za istraživanje međunarodnih sukoba eV, *Conflict Barometer 2022*; dostupno na: <https://hiik.de/conflict-barometer/current-version/?lang=en> (pristupljeno 07.01.2024.)
3. HIK - Heidelberški institut za istraživanje međunarodnih sukoba eV, *Conflict Barometer 2019*; dostupno na: <https://hiik.de/conflict-barometer/bisherige-ausgaben/?lang=en> (pristupljeno 07.01.2024.)
4. HIK - Heidelberški institut za istraživanje međunarodnih sukoba eV, *Conflict Barometer 2021*; dostupno na: <https://hiik.de/conflict-barometer/bisherige-ausgaben/?lang=en> (pristupljeno 07.01.2024.)
5. Hindustan Times (2021), *India, Pakistan agree to ceasefire along LoC at DGMO meet*; dostupno na: <https://www.hindustantimes.com/india-news/exlitigant-in-ram-mandir-case-reacts-to-politicians-refusal-to-attend-consecration-101704959507654.html> (pristupljeno 11.01.2024.)
6. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2023.; dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr> (pristupljeno 27.12.2023.)
7. JSTOR, Bhattacharya I. (2022) *Kolkata and Partition: Between Remembering and Forgetting*; dostupno na: <https://daily.jstor.org/kolkata-and-partition-between-remembering-and-forgetting/> (pristupljeno 16.12.2023.)

8. MoFA (2024) – Ministry of Foreign Affairs Government of Pakistan, *Jammu and Kashmir Dispute*; dostupno na: <https://mofa.gov.pk/wp-content/uploads/2020/01/Resolution-adopted-by-the-United-Nations-Commission-for-India-and-Pakistan-on-13-August-1948.pdf> (12.01.2024.)
9. UCA; University of Central Arkansas, *Pakistan/East Pakistan/Bangladesh (1947-1971)*; dostupno na: <https://uca.edu/politicalscience/home/research-projects/dadm-project/asiapacific-region/pakistanbangladesh-1947-1971/> (pristupljeno 16.12.2023.)
10. *UNMOGIP* (2023), dostupno na: <https://unmogip.unmissions.org/> (pristupljeno 29.11.2023.)

Sažetak

Ovaj završni specijalistički rad usredotočuje se na ulogu Ujedinjenih naroda u odnosima Indije i Pakistana, konkretno na rad Vojne promatračke skupine Ujedinjenih naroda u Indiji i Pakistanu (UNMOGIP), čiji rad proizlazi iz mandata da promatra i izvješćuje o prekidu vatre na liniji kontrole. Različiti su stavovi Indije i Pakistana prema mandatu misije. Dok Indija smatra da je mandat misije UNMOGIP završen, jer se prema njihovu mišljenju odnosi na crtu razgraničenja iz 1949. godine, Pakistan ne prihvaća takvo stajalište te i dalje ulaže žalbe na povrede prekida vatre. Strane u sukobu još uvijek nisu postigle zadovoljavajuće rješenje u pogledu Kašmira. UNMOGIP ima ključnu ulogu u održavanju mira na liniji kontrole, no ni uz napore međunarodne zajednice u pokušaju uspostavljanja dijaloga između sukobljenih strana, nisu uspjeli iznjedriti smisljeno rješenje za sukob. Indija i dalje inzistira na provođenju Ugovora o pridruživanju potpisanog 1947., kojim polaže pravo na cijeli Kašmir, dok Pakistan inzistira na drugačijoj raspodjeli teritorija, prvenstveno zbog etničke strukture stanovništva koje živi u Kašmiru. Sukob u Kašmiru stoga je iznimno složen, a za rješavanje istog potreban je angažman vodećih svjetskih sila, u prvom redu SAD-a i Kine.

Ključne riječi: Ujedinjeni narodi, UNMOGIP, Rezolucije Ujedinjenih naroda, Pakistan, Indija, indijsko – pakistanski ratovi, sukob, Jammu i Kašmir, LoC.

Abstract

This paper focuses on the role of the United Nations in India-Pakistan relations, specifically the work of the United Nations Military Observer Group in India and Pakistan (UNMOGIP), whose work derives from its mandate to observe and report on the ceasefire along the Line of Control. India and Pakistan have different point of view towards the mandate of the mission. While India considers the mandate of the UNMOGIP mission to be over, as in their opinion it refers to the 1949 demarcation line, Pakistan does not accept such a position and continues to file complaints about ceasefire violations. The parties to the conflict have still not reached a satisfactory solution regarding Kashmir. UNMOGIP has a key role in maintaining peace along the Line of Control, but with all the efforts of the international community in an attempt to establish a dialogue between the conflicting parties, failed to produce a meaningful solution to the conflict. India still insists on implementing the Instrument of Accession signed in 1947, which claims all of Kashmir, while Pakistan insists on a different distribution of the territory, primarily due to the ethnic makeup of the population living in Kashmir. The conflict in Kashmir is therefore extremely complex, and its resolution requires the involvement of the world's leading powers, primarily the US and China.

Key words: United Nations, UNMOGIP, United Nations Resolutions, Pakistan, India, Indian-Pakistani wars, conflict, Jammu and Kashmir, LoC.